1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 34 (1524) Londonas, 1980 m. rugsėjo 8 d. XXXIV

Komisijoje bus ir lietuvis

ŽMOGAUS TEISIŲ KLAUSIMAS MADRIDO KONFERENCIJOJE

Vakarų spaudos nuomone, „Europos saugumo peržiūros" konferencija įvyks Madride numatytu laiku: paruošiamasis susirinkimas prasidės rugsėjo 9 d., o pati konferencija — lapkričio 11 d. Tačiau Rytai ir Vakarai dar nesutaria dėl konferencijos dienotvarkės ir tikslų. Komunistinės vyriausybės nori nukreipti pasitarimus į nusiginklavimo ir detantės temas ir tuo būdu išvengti diskusijų apie žmogaus teises ir Afganistaną. Jos taip pat tikisi, kad Vakarų delegacijos pritars Kremliaus peršamai konferencijai „karinės detantės" ir nusiginklavimo klausimais. Rytuose jau dabar reikalaujama kad Madride būtų vengiama „kontroversinių temų". Balandžio mėnesį Vengrijos užsienių reikalų ministeris Frigyes Puja pareiškė: „Mes negalime leisti, kad Madridas būtų paverstas propagandiniu forumu prieš socialistines šalis. Madride reikia sutelkti dėmesį į klausimus, kurie yra priimtini abiems pusėms".

Vakaruose yra įvairiausių nuomonių, kokia strategija Madride būtų tikslingiausia. Daug kalbama apie „balansuotą" dienotvarkę ir konferenciją, kuri apimtų „karinės detantės" temą žmogaus teisių ar Afganistano sąskaiton. Kai kurie vakariečiai nuogąstauja, kad, stengiantis diskutuoti Maskvai nepatinkamas temas, nukentės konferencijos „produktingumas" ir ji „išals", kaip Belgrade. Atlanto Sąjungoje pasigirsta ir tokių balsų, kad reikia patenkinti kai kuriuos Rytų reikalavimus, nes taip bus užtikrintas konferencijos „pasisekimas". Kiti tvirtina, kad ir „labiausiai išbalansuota" dienotvarkė turi įtraukti plačią apžvalgą, kaip laikomasi Helsinkio sutartyje garantuotų žmogaus teisių. JAV Komisijos Saugumo ir Bendradarbiavimo klausimams pirmininkas kongresmanas Dante B. Fascell perspėjo, kad per greitas pritarimas Rytų pasiūlymams diskutuoti nusiginklavimo planus būtų netikslingas: iš jo pasipelnytų sovietai, ir Vakarams būtų sunkiau išsilygti naujų žmogaus teisių garantijų. Fascell pabrėžė, kad jo vadovaujama Komisija ir JAV Kongresas iš Madrido konferencijos laukia pilnos ir išsamios Helsinkio sutarčių laikymosi apžvalgos, ypač pabrėžiant žmogaus teises.

OFICIALŪS PASIRUOŠIMAI Madrido konferencijai buvo kiek pastūmėti priekin Vašingtone liepos 29 ir 31 dienomis. Valstybės departamento sušauktoje konferencijoje, kurioje dalyvavo apie 380 kviestų asmenų, daugiausia iš tautinių mažumų spaudos ir organizacijų tarpo buvo pristatyta oficiali JAV delegacija Madridui. Jai pirmininkaus Griffin Bele. Delegacijos sudėtyje yra lietuvis R. Chesonis, du lenkai, vengras ir kt. Lietuvių pastangos delegacijoje turėti savo atstovą apsimokėjo, ir reikia tikėtis, kad tai padės apginti ir šiaip jau gana sustiprintas mūsų pozicijas. Po valstybės departamento delegacijos pristatymo šios konferencijos dalyviai buvo pakviesti į Baltuosius Rūmus, kur kalbas pasakė prezidentas Carteris ir saugumo patarėjas Z. Brzezinskis.

Antras įvykis buvo JAV Kongreso rūmuose, kuriuose savo dvejų metų peržvalgos pranešimą pristatė Europos Saugumo ir Kooperacijos Komisija, vadovaujama kongresmano D. Fascell. Šioje konferencijoje dalyvavo keturi lietuviai. Susirūpinimą Sovietų Sąjungoje persekiojamųjų klausimu iškėlė L. Grinius. Pristatytas 1977-1980 metus apimąs šios komisijos raportas labai stipriai pabrėžia nelegalią ir tebetęsiamą Pabaltijo valstybių okupaciją ir pabrėžia, kad Afganistano ir Pabaltijo okupacijos yra vienas svarbiausių Sovietų Sąjungos Helsinkio akto pažeidimo pavyzdžių. Lietuvai ir lietuviams, pogrindžio spaudai ir memorandumams šis JAV kongreso raportas skiria daug vietos. Raporte aiškiai panaudota JAV Kongreso rezoliucija Nr. 200, kuriai pravesti daug pasidarbavo VLIKas ir ALTas. (ELTA)

„TARPTAUTINĖS AMNESTIJOS" AKCIJA ŽYPRĖS REIKALU

„Amnesty International" (Tarptautinės Amnestijos) sekretoriatas Londone kreipėsi į visas medikų organizacijas, ragindamas jas susirūpinti politkalinio Algirdo Žyprės likimu ir prašyti, kad jis bematant būtų paleistas „žmoniškumo sumetimais". Šiuo metu Žyprė laikomas Kazanės ypatingoje psichiatrinėje gydykloje „barbariškomis sąlygomis". Žyprė buvo ilgą laiką alinamas psichotropiniais vaistais Mordovijos lageryje, o nuo 1977 metų Kazanės gydykloje.

Tarptautinė Amnestija pažymi, kad net tikro nusikaltėlio negalima laikyti tokiomis sąlygomis. Be to, Žyprė niekad nebuvo psichiškai nenormalus. Jam nustatyta „reaktyvinės psichozės" diagnozė, kuri, jei ji ir būtų teisinga, gali būti sukelta tų nežmoniškų sąlygų. Tik paleidus jį ir stebint normaliomis sąlygomis, būtų galima nustatyti, ar jis psichinis ligonis. Visi psichiatrai žino, kad ilgas žmogaus laikymas nelaisvėje gali sukelti vadinamąją „reaktyvinę psichozę". Nepaleidus jo, bet koks kitokis gydymas, ypač naudojant narkotikus, ne tik nepagerins kalinio būklės, bet ją pablogins ir pastatys pavojun jo sveikatą ir gyvybę.

„Tarptautinės Amnestijos" iniciatyva, Žyprės reikalu rašomi individualūs ir grupiniai laiškai Kazanės ypatingos psichiatrinės gydyklos administracijai ir Sovietų Sąjungos Generaliniam prokurorui Rudenkai. (ELTA)

PAPILDOMOS ŽINIOS APIE ČEKANAVIČIAUS TEISMĄ

Vakaruose gauta papildomų žinių apie š. m. sausio 4 d. Kaune įvykus į Arvydo Čekanavičiaus teismą. Maskvoj veikianti neoficiali „Darbo komisija psichiatrijos panaudojimui politiniais tikslais tirti" savo informacijos biuletenio 21-me nr. (vasario 18 d.) aprašo jo bylą.

Čekanavičius buvo suimtas pernai lapkričio mėn. ir uždarytas Vilniaus respublikinėje psichiatrinėje ligoninėje. Po jo namuose padarytos kratos jis buvo apkaltintas neteisėtu dokumentų ir medicininių blankų pasisavinimu, telefono svetima pavarde įsivedimu ir vieno gydytojo parašo padirbimu.

Čekanavičiaus byla buvo nagrinėjama, jam pačiam nedalyvaujant. Ligoninės skyriaus vedėjas Jovaltas teisme pareiškė, kad Čekanavičiui nustatyta diagnozė „šizodinė psichopatija": jis esąs pavojingas visuomenei ir, kaip nepakaltinamas, turįs būti prievarta gydomas psichiatrinėje ligoninėje. Teismas paskelbė tokį nuosprendį. (ELTA)

BELGIJA IR TOLIAU NEPRIPAŽINS LIETUVOS ANEKSIJOS

„Belgija niekad de jure nepripažino SSRS įvykdytos Lietuvos aneksijos ir nemano modifikuoti savo oficialaus nusistatymo vengti bet kokio veiksmo, kuris galėtų implikuoti... tokį pripažinimą. Šios pozicijos laikomasi ir Latvijos bei Estijos atžvilgiu". Taip rašoma Belgijos Užsienių reikalų ministerijos atsakyme (birželio 4 d.) VLIKo pirmininkui dr. K. Bobeliui. (ELTA)

STATKEVIČIAUS RANKRAŠČIAI PASIEKIA VAKARUS

Vakarus pasiekė dar du šįmet suimto Helsinkio Grupės nario A. Statkevičiaus rankraščiai: „Vergijoje prie Lenos", 249 pp., 1955, ir Klajūno slapyvardžiu pasirašytas „Balsas iš laisvės kapo", 192 pp., 1968. Anksčiau gauta jo studija „Sofiokratija ir geodoroviniai jos pagrindai", 277 pp., 1970. (ELTA)

NAUJI „AUŠROS" NUMERIAI (20 ir 21)

Iš KGB siaubiamos Lietuvos pogrindžio užsienį pasiekė du nauji „Aušros" numeriai. 20-me numeryje (1980 m. sausis) randame Lietuvos Helsinkio Grupės dokumentą Nr. 26, Vlado Šakalio protesto pareiškimą, a. a. kun. Garucko autobiografinius laiškus, kratų ir areštų aprašymą, ir kt. 21-mame numeryje spausdinamas straipsnis „Maskvos olimpiada mūsų akimis", ištraukos iš Viktoro Petkaus laiškų, „Apie fanatizmą ir internacionalizmą Vilniaus Universitete", „Pasimatymas Gulage" ir kt. (ELTA)

LIETUVOS KATALIKŲ PROTESTAS

Rugpiūčio 26 d. „The Daily Telegraph" išsispausdino savo korespondento Švedijoje pranešimą apie 150.000 okup. Lietuvos R. kat. pasirašytą protestą Brežnevui.

Stockholmo „Expressen" rašo, kad katalikai pasirašė 1.589 puslapių knygoje, pareikšdami savo protestą dėl Klaipėdos bažnyčios uždarymo. Katalikų lėšomis pastatytoji bažnyčia buvo konfiskuota ir paversta koncertų sale, o kunigas Liudas Povilonis ir kiti anuomet buvo suimti už „valstybinio turto vogimą".

(Kun. L. Povilonis 1962 m. buvo nuteistas 8 m. kaleti. Dabar jis yra vyskupas).

Mielą Stelą Kaufmanaitę-Novak, jos šeimą ir artimuosius, muzikui R. KAUFMANUI Kopenhagoje mirus, skausmo valandose nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

O. ir J. Bendoriai

PASAULYJE

POPIEŽIUS APLANKYS BRITANIJĄ

Popiežius Jonas Paulius II sutiko aplankyti Britaniją 1982 m.

VLADAS ŠAKALYS JAU AMERIKOJE

Prieš kiek laiko į Švediją pabėgęs Lietuvos disidentas Vladas Šakalys jau pasiekė JAV-bes.

LIETUVIŲ KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKOS NR. NR. 43 IR 44

JAV-bėse jau yra gauti Lietuvoje leidžiamosios „Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos" 43 ir 44 numeriai.

Jie dabar ten dauginami ir netrukus pasieks laikraščius ir atitinkamas institucijas.

PASIKEITIMAIS TIKI VIRŠŪNIŲ ŽMONĖS

Kalbėdamas per radiją ir televiziją, Lenkijos žurnalo „Polityka" vyr. redaktorius Radowskis sakė, kad „Lenkijoje reikalai niekada jau nebebus tokie, kaip buvo". Ne tik negalimi dalykai darosi galimi, bet ir nerašomi ir nekalbami staiga darosi rašomi ir apkalbami, sakė jis.

SCHMIDTAS PADĖSIĄS LENKIJAI

Vakarų Vokietijos kancleris Schmidtas pareiškė, kad jo kraštas yra pasiryžęs padėti Lenkijai išbristi iš ekonominių sunkumų. Laiške jam ir prez. Carteris pasisakęs už paramą.

Vokietijos bankai skolina Lenkijai 1,2 milijardo markių: Paskolą garantuoja valstybė.

BREŽNEVO PRASITARIMAS, KURIS DVEJOPAI AIŠKINAMAS

Savo kalboje Brežnevas, be kita ko, pasakė: „Mes nesiveržiame į kieno nors žemę ir nesikišame į niekieno vidaus reikalus. Bet mes visada pajėgsime apginti savo teises ir teisėtus interesus."

Vieni komentatoriai išsiaiškino tai, kaip nusistatymą nepulti streikų apimtos Lenkijos, o kiti — kaip pasiteisinimą dėl Afganistano okupacijos.

VAKARŲ EUROPOS DERLIAI

Vakarų Europos derliai šiemet žada būti geri. Šalti orai apsaugoję javus nuo ligų. Ūkininkai tik trokšta, kad būtų pakankamai sausų savaičių tam derliui sudoroti.

Britanija tikisi prikulti rekordinį kiekį javų — apie 18 mil. tonų.

Europos Ekonominės Bendruomenės vadovybė esanti susirūpinusi, kad jai daug kainuos supirkti grūdų atsargas, jei prie mėsos, sviesto, pieno miltelių ir kitų gaminių kainų dar reikės pridėti kviečių ir miežių atsargas.

LIETAUS PASEKOS RYTŲ EUROPOJE

Dabar jau plačiau rašoma, kokių didelių nuostolių Rytų Europoje pridarė lietūs.

Lenkijoje buvo išsiliejusi Vysla. Šiaip krašte buvo aptvindyta daugiau kaip 2,5 mil. akrų žemės, ir kariuomenė turėjo gelbėti žmones ir gyvulius. Kai kuriose krašto vietose lietūs išplovė apie 70 procentų šakniavaisių ir suguldė javus.

Panaši padėtis esanti ir vakarinėje Ukrainoje ir Rumunijoje. Čekoslovakijoje lėtai vykdoma piūtis, nes javai suplakti: tik ketvirtadalis javų tenupiauta tokiu metu, kokiu pernai buvo sudorota jau du trečdaliai.

HELSINKIO SUSITARIMŲ SUKAKTIES PROGA

Sukako 5 metai, kai buvo pasirašyti vadinamieji Helsinkio susitarimai.

Prez. Brežnevas ta proga užsiminė, kad reikia siekti „tikros pažangos" nusiginklavimo reikalais. Prez. Carteris pakaltino Sov. Sąjungą, kad ji pažeidinėjo Helsinkio susitarimų principus tiek viduj, tiek už savo sienų. O A. Sacharovas ryšium su ta sukaktim įspėjo Sov. Sąjungą, kad Afganistano okupacija gali katastrofiškai baigtis.

TRŪKSTA KRAUJO

Afganistane labai trūksta kraujo, ir jo iš žmonių esą reikalaujama „pusiau prievarta".

Kadangi trūksta savanorių, kurie ryžtųsi jo duoti, tai sugaudyti žmonės esą gabenami į parduotuves, ten jiems už dyką duodama pora „netikusių" batų, bet iš jų paimamas paimtas kraujo.

Lenkija po streiko

Taip, po 17 dienų streiko Gdanske ir Szczecino Lenkijos vyriausybės atstovai susitarė su darbininkų streiko komitetais. Gdanske tas sutartųjų punktų pasirašymas vyko su ceremonijomis, o paskui sugiedotas Lenkijos himnas. Darbininkai grįžo į darbą.

Vyriausybės vardu pažadėta leisti steigti laisvas profesines sąjungas, nors bus ir tos, kurios atstovauja partijai ir vyriausybei. Pripažįstama streiko teisė. Pažadėta pakelti atlyginimus, rūpintis, kad parduotuvėse būtų daugiau maisto, sušvelninti cenzūrą. Cenzūros sušvelnėjimas buvo jaučiamas jau ir streiko metu: Lenkijos laikraščiai, radijas ir televizija nešėpė, kad streikas vyksta, o taip pat užsienio žurnalistams buvo leista susisiekti su laisvų statybos patalpomis, kuriose buvo susibūręs streikuojančių darbininkų komitetas, ir kalbėtis bei fotografuoti, Tik Varšuva dar siautėjo net ir pasitarimų Gdanske metu. „Trybuna Ludu" smarkiai puolė KOR grupėj apsijungusius disidentus ir katalikiškos ROPCO grupės narius, kurie teikė informacijas apie streikus. Žymesnieji disidentai buvo areštuoti. Reikalavimas paleisti suimtuosius nebuvo įrašytas į susitarimą, bet streikuojančių darbininkų komiteto vadas Lech Walesa vyriausybės vardu pasitarimus vedusiam politbiuro nariui ir ministerio pirmininko pavaduotojui Jagielskiui įteikė suimtųjų sąrašą, prašydamas paleisti juos. Rytojaus dienną jie buvo paleisti, net ir tokie, kaip KOR žymusis veikėjas Kuronas ir pogrindinio laikraščio „Robotnik" redaktorius Lytinskis, kurie iki jų suėmimo skleidė žinias apie streiką ir darbininkų reikalavimus.

Streiko vadas Lechas Walesa jau sudarė laisvųjų profesinių sąjungų organizacinį centrą, ir tam reikalui jam buvo duota patalpa, kurioje jis pirmiausia pasikabino kryžių, ligi šiol kabojusį laivų statybos patalpoje, toje salėje, kurioje buvo susitelkęs streiko komitetas. Streiko metu ten buvo laikomos pamaldos.

Netikrumas buvo jaučiamas net ir susitarimą pasirašius. Tą netikrumą, tur būt, neblogai bus išreiškęs Walesa. Jis pasiūlė streiko komitetui vėl susitikti gruodžio 16 d. ten pat Gdanske prie paminklo žuvusiems 1970 m. streiko dienomis. Jis taip pasakė: „Pamatysime, kiek mes esame pasiekę. Aš būsiu ten. Tačiau jei nebūsiu, tai pradėkite šaukti. Jūs žinote, kur aš būsiu..."

Maskva, o iš dalies ir Varšuvos spauda dėl streiko ir darbininkų reikalavimų kaltino Vakarų „antisocialistines jėgas", kurių įtakoje visa kas vykstą. Varšuvos „Trybuna Ludu" po tokių kaltinimų vis dėlto teikėsi vedamajame parašyti: „Pasirašytasis susitarimas apriboja Lenkijos priešų galimybes maišytis į sunkias mūsų problemų diskusijas". Tos problemos, be abejo, sunkios komunistiniam kraštui, į kurį akis įbedęs žiūri Kremlius. Dėl to pati Lenkijos vyriausybė gali netesėti tuos susitarimus vykdyti. Ekonomiškai pakilti gali padėti Vakarai, bet partijai ir vyriausybei ir ypač Kremliui labiausiai nepriimtinas bus cenzūros palaisvinimas.

Vakarų net ir komunistų partijos palankiai sutiko susitarimą. Išimtį sudarė JAV komunistų vadas Gus Hall, kuris savo pasisakymą nusiuntė į Maskvą, o ta tuojau paskelbė jį. Hallis pakaltino Lenkijos komunistų vadus silpnumu ir nukrypimu nuo socializmo. Tą kritišką pareiškimą paskelbė ir Rytų Vokietija.

Lenkijos valdantieji gal būtų palankūs ir didesnėms reformoms, bet šalti vėjai vis pučia iš Maskvos. Gierekas, tiesa, tarėsi su Sov. Sąjungos vadais, kai tik pirmieji streikai prasidėjo. Taręsis jis ir vėliau. Tačiau „Pravdos" vedamajame vis tiek nuskambėjo nelabai pridengtas įspėjimas, kad nebūtų einama Dubčeko keliais. Tiesa, Maskva oficialiai nemini Lenkijos vyriausybės pasirašytų pažadų dėl laivųjų profesinių sąjungų ir dėl cenzūros sušvelninimo, nes tie punktai būtų pavojingi žinoti Sov. Sąjungos gyventojams. Juk neseniai ir ten buvo streikų, bet kol kas tik dėl maisto trūkumo. O jei žinia paskliystų, kaip iš tikro atsitiko Lenkijoje, sovietinė liaudis galėtų taip pat daugiau pareikalauti.

Bet Kremliaus sluoksniuose vis tiek esančios svarstomos galimybės sudrausminti Lenkiją, nors toksai autoritetingas lenkas, koks yra savaitinio žurnalo „Polityka" redaktorius Rakowskis, kalbas apie sovietinę intervenciją vadina kvailybėmis. Tačiau, sako, taip buvo kalbama ir Čekoslovakijoje prieš sovietams puolant.

Be kita ko, baigus tartis Gdanske ir Szczecine, pradėjo judėti apie 200.000 Silezijos kasyklų darbininkų, kurie reikalavo ir atlyginimus pakelti ir leisti organizuoti laisvas profesines sąjungas. Tai komunistų partijos vado Giereko kraštas, nes jam yra tekę ten dirbti ir kasyklų darbininkai visada jį palaikydavo.

Tačiau šičia gana greit buvo susitarta.

7 dienos

— Sov. Sąjungos televizija pranešė, kad per Baltgudiją prasiautė uraganas, sukeldamas potvynius ir suguldydamas javus ir prigriaudamas namų.

— Jungtinės Tautos įspėjo Jeruzalėje esančias įvairių kraštų ambasadas geriau išsikraustyti iš to ginčijamo miesto, ir dabar jos viena po kitos keliasi į Tel-Avivą, o Izraelis nepatenkintas, kad kišamasi į jo reikalus.

— JAV skiria pinigų sutvarkyti Ras Banas aerodromui Egipte, tačiau ta baze bus naudojamasi tik tada, kai VID. Rytuose prasidės koks nors įtempimas.

— Oficialioji Lenkijos žinių agentūra paneigė gandus, kad komunistų partijos vadą Giereką ruošiamasi pakeisti Stefanu Olszowskiu.

— Atskirose uždaro teismo posėdžiuose svarstytose bylose Maskvoje disidentai ortodoksų kun. Glebas Jakuninas nuteistas 5 m. kaleti ir 5 m. tremties, o Tatjana Velikanova 4 m. kaleti ir 5 m. tremties.

— Ryšium su Bolognos stoties susprogdinimu, kur žuvo 84 žmonės, ir iš viso su ter oristine veikla Italijoje areštuota kelios dešimtys neofašistų, tarp jų keletas profesorių ir aukštųjų mokyklų dėstytojų.

— Kampučijoje rasta į kalnų tarpeklį sumestų 20.000 lavonų (spėja, kad Chemer rouge režimo daliniai sumetė ten gyvus čum tautelės narius).

— Lenkijoje radijas greit pradėsiąs sekmadieniais transliuoti mišias.

— Rugpiūčio mėn. pabaigos duomenimis, Britanija turi 2.001.208 bedarbius.

— Kinijos rytinėje provincijoje gyvenąs 142 m. amžiaus senis, kuris, laukdamas mirties, vieną po kito jau buvo susikalęs net tris karstus, pirmieji du supuvo, o trečiojo lentas nutaręs panaudoti savo kambario grindims.

— Kulkos, kuriomis Afganistano sukilėliai šaudo į rusus, pasirodo, yra Suomijoje gamintos, bet jos vyriausybė tvirtina, kad suomiški ginklai nepardavinėjami jokiam kraštui, kuriame vyksta karai, taigi spėjama, kad visa ta amunicija pateko ten iš Irano anais dar šacho valdžios laikais.

— Pagal sutartį JAV laiko Japonijoje bazes su 45.000 karių, ir Japonija padeda jas išlaikyti, mokėdama po 80 mil. svarų kas metai, o dabar 20 procentų padidins tą sumą.

— Britanija dabar pasidarė didžiulė narkotikų juodoji rinka, ir joje daugėja narkotikų vartotojų: 1978 m. registruotų buvo 2.402, o 1979 m. —2.809, o neregistruotų esą apie 20.000.

— Bangkoke (Tailandas) tarp balandžio ir lapkričio mėn., kai užeina sausros ir sunku prasimaitinti, kas savaitė parduodama daugiau kaip po 500 vaikų (po 35 dol.).

— Bus atkastas kapas prez. J. Kennedį nužudžiusio Lee Harvey Oswaldo, nes norima patikrinti, ar pagrįsti yra įtarimai, kad iš Sov. Sąjungos grįžo nebe jis, bet sovietinis agentas.

— Irano užsienio reikalų ministeris pareiškė, kad Sov. Sąjunga yra „nemažesnis šėtonas" už JAV, jos ambasada krašte mezgant ryšius su muzulmoniškosios revoliucijos priešais ir siunčianti į Iraną savo agentus ir samdinius penktajai kolonai sudaryti.

—Pavasarį masės Kubos piliečių laivais ir laiveliais veržėsi iš savo krašto į JAV, o dabar dalis grįžta ir dar ypatingais būdais: per 6 dienas jie nuvarė į Havaną 6 lėktuvus su keleiviais.

— Irano parlamentas nutarė neįsileisti žydų mažumos išrinkto atstovo, pakaltinęs jį, kad palaikąs ryšius su Izraeliu.

JEIGU KARAS RYTOJ

Jeigu Kremlius nuspręstų, kad Lenkijos vyriausybė nebepajėgia pati viena susitvarkyti su savo darbininkais arba ta vyriausybė patenkintų didžiumą jų reikalavimų, tada, be abejo, ateitų „broliškos" respublikos gelbėti. Suvažiuotų tankai, sužygiuotų kariai iš kitų respublikų. O aplink Lenkiją ir tankų ir karių per akis.

Pati Sov. Sąjunga vakarinėje srityje laiko 490.000 karių ir 9.800 tankų. Rytų Vokietija savo turi 100.000 karių ir 2.500 tankų, jos teritorijoje yra sovietinių karių 137.000 ir tankų 8.000. Čekoslovakija turi 155.000 karių ir 3.600 tankų, sovietines įgulas joje sudaro 37.000 karių ir 1.350 tankų.

Lenkija turi 220.000 karių ir 3.500 tankų, o Sov. Sąjunga jos teritorijoje laiko 3.000 karių ir 650 tankų (tos sovietinės pajėgos čia esančios laikomos tam, kad lenkai nesusigalvotų trukdyti tiekimo sovietiniams daliniams Rytų Vokietijoje).

Nors Lenkijoje gaminami modernieji sovietiniai tankai, bet jos kariuomenė išimtinai apginkluota senas tankais. Taigi, užpulta net iš keturių pusių, ji, sako, negalėtų apsiginti.

Lietuvos vokiečių draugija

Deutsche Landsmannschaft aus Litauen kartu su lietuviais Stuttgarte liepos 12 d. atšventė savo jubiliejų — paminėjo savo veiklos Stuttgarto apylinkėje 25 metų sukaktį. Draugijos vadovybė šitai progai suorganizavo gausią kultūrinę programą.

Po draugijos narių metinio susirinkimo jos pirmininkas Jonas Spertalis šventinę programą pradėjo pasakodamas, kada ir kaip ši draugija Stuttgarte įsisteigė. Jis pats, prieš 25 metus iš Schleswig-Holsteino atvykęs į Stuttgarto kraštą, čia susirado eilę vienminčių iš Lietuvos ir tais pačiais metais spalio 16 d. kartu su profesorium Strauch įkūrė Lietuvos vokiečių draugiją. Draugija, prisimindama Lietuvą, V. Vokietijoje vis dar leidžia metraštį „Der Heimatgruss" ir keturis kartus per metus išeinantį laikraštį „Die Raute". Draugija Švabijoje turinti kelis šimtus narių.

Ilgalaikis draugijos pirmininkas Jonas Spertalis, pradėdamas programą, pasveikino visą eilę svečių iš arti ir toli ir gausiai susirinkusią publiką pakvietė tylos minute pagerbti mirusius narius. Paskui pranešė, kas draugiją pasveikino jos jubiliejinės šventės proga, ir pakvietė pastorių A. Franzkeitį šventinei kalbai.

A. Franzkeit savo įdomią kalbą pradėjo klausimu: „Ką jūs suprantate, kai ištariate žodį rojus?" Pradžiai jis paskaitė iš knygos „Aus dem Nest gefallen" (Arno Sominzki) apie batsiuvį Christan iš Kališkių, kuris, palikęs Kališkius, išvyko į Šventąją Žemę rojaus ieškoti. Pagaliau Christan iš arkangelo sužinojo, kad jis apleido rojų, nes ten draugai, bičiuliai, pienas, medus... „Vaikystės rojų mes apleidome galutinai", sakė Franzkeitis, „ir į jį sugrįžti jau negalime, nebent prisiminimuose po jį pavaikščioti... Todėl susirinkome draugėn, kad tenai pavaikščiotume. Nes negera vienam tenai vaikščioti". Kadangi vaikystės rojus praėjęs, mes pasigaminame naujų: pavyzdžiui, pirmosios meilės, nuosavo namelio rojų... Bet metai bėga, ir naujieji rojai praeina nesulaikomai. Tačiau dar yra pastovi atrama...

Tokią atramą randame, skaitydami metraštį „Der Heimatgruss". Jame rašoma apie mūsų jaunystės rojų. Rašytoja E. Kumpfert, prašiusi „Bring mich ins ewige Paradies", nenorėjusi kapo, kurį reikia prižiūrėti, tvarkyti. Ji norėjo visai kitokio kapo...

Kalbėtojas prisiminė, kad dar apie 1,4 milijono vokiškų tautiečių gyvena Sovietijoje, jų nemaža dalis Pabaltijo kraštuose (šiandieniniame sovietų rojuje). Jie norėtų išvykti į V. Vokietiją (BRD), į mūsiškį rojų... „Ačiū Dievui", sakė kalbėtojas, „mes čia dar turime truputį rojaus. Visų pirma, mes naudojamės laisve... Nepamirškime už tai būti dėkingi".

Paskaitininkui dėkodama, publika karštai plojo, o pirmininkas J. Spertalis papildė jį, sakydamas: „Tu priklausai prie mūsų, o ne prie Šiaur. Vokietijos"...

Meninę programos dalį atliko estų ir latvių taut. šokių grupės ir liet. dainininkas R. Daunoras.

Stuttgartiškė estų taut. šokių grupė „Konglaravas" (4 poros) atliko keturis dalykus, kurie atrodė nesudėtingi, bet gan įdomūs. Latviškoji grupė iš Ludwigsburgo — „Daugava" (4 vyrai ir 5 merginos) gražiais kostiumais ir grakščiais, disciplinuotais judesiais priminė lietuviškus šokėjus. Ji atliko penkis latviškus šokius. Visiems šokiams muzika buvo grojama iš juostelės.

Lietuviškos operos dainininkas Ric. Daunoras sudarė naujieną. Seniau šios draugijos renginiuose grynai lietuviškos dalies kažkodėl nebūdavo. Šiais metais liepos 16 d.Stuttgarte gerai užbaigęs operos meno studijas, R. Daunoras įspūdingai atliko dešimtį muzikinių dalykų: Neturiu aš namelių, Žaliojoj lankelėj (Tallat Kelpša), Auki, berželi (V. Blušas), Išėjo tėvelis (S. Šimkus), Ėsk, karvute (J. Gruodis), Anoj pusėj Dunojėlio (S. Šimkus), Šią naktelę per naktelę (M. Petrauskas), Der Lindenbaum (F. Schubert), II lacerato spirito (G. Verdi), o publikos prašytas dar pridėjo Rudolfo ariją iš operos „Sonnambola" (Bellini).

Lietuviškas dainas solistas atliko gražiai, su įsijautimu, bet savo bosiško balso pilnumą jis ypač išvystė į gan stiprų skambėjimą operiniuose dalykuose. Mūsų solistui puikiai akompanavo jaunas pianistas Seya Hirashima, iš Japonijos.

Po publikos karštų plojimų menininkams širdingai padėkojo ir pirmininkas. Meninę programą jis užbaigė lietuvišku palinkėjimu: „Tegyvuoja Lietuva!" Tada jis pakvietė visus išbandyti laimę loterijoje ir pajudėti, šokių muzikai grojant.

Dalyvis KS

SIBIRO KANKINĖS S. RŪKIENĖS NEPAMIRŠTA AMERIKOS VAIKAI...

Sibiro kankinė, „Vergijos kryžkeliuose" ir „Sugrįžimo į gyvenimą" knygų autorė, mokytoja Stefanija Rūkienė gyvena arti vienos amerikiečių mokyklos. Vienas tos mokyklos III skyriaus mokinukas, pastebėjęs jos vienišumą, pasisiūlė padėti ir padovanojo jai savo pieštą paveikslėlį ir labai nudžiugo, kai ji tą kūrinėlį pasikabino ant sienos.

Motinos dienos proga visa klasė nupiešė tai dienai paveikslėlius ir atitinkamus užrašus, sudėjo į albumėlį, nupirko gėlių ir visi nuėjo pasveikinti užmirštos motinos — S. Rūkienės.

Paskutinę mokslo dieną dviejų mokytojų iniciatyva Stefanija Rūkienė buvo pakviesta į tą mokyklą pakalbėti apie Lietuvą ir Sibirą. Tam pokalbiui buvo sujungtos dvi klasės, ir S. Rūkienė pravedė dviejų valandų labai gyvą klausimų ir atsakymų pasikalbėjimą, įjungdama ir lietuvių tautos fizines ir moralines kančias ir Bažnyčios persekiojimą.

Už sveikinimus S. Rūkienė padėkojo per dienraštį „Sentinel-Record". „Drauge" rašoma, kad ją galima pavadinti pirmąja ambasadore, pravedusia 40 metų rusų okupacijos paminėjimą amerikiečių vaikams.

Kol gyveno jos vyras laikraštininkas Kostas Rūkas, rašoma laikraštyje, svečių jai netrūkdavo, bet šiandien, kaip ir visos našlės, ji yra visų užmiršta. Taip pat S. Rūkienę kankina Sibire gautosios ligos.

ĮSTEIGTAS CENTRAS BALTŲ STUDIJOMS PRIE STOCKHOLMO UNIVERSITETO

Po ilgų metų ir derybų tarp atskirai veikiančio Baltų Instituto Skandinavijoj ir Stockholmo universiteto vadovybės pagaliau liepos 1 d. tapo formaliai įsteigtas Centras baltų studijoms prie Stockholmo universiteto. Čia žemiau pateikiame ištrauką iš universiteto valdybos paruoštų šiam Centrui nuostatų:

„**1. Centro tikslas ir veikimo sritys:** remti tyrimą, mokymą ir dokumentaciją dalykų, susijusių su Baltijos kraštais; skatinti studijas ir studijuoti estų, latvių ir lietuvių istoriją, kultūrą ir visuomeninį gyvenimą; derinti išteklius ir darbus; teikti informacijas ir tarpininkauti tarptautiniam mokslininkų apsikeitimui.

2. Organizaciškai Centras priklauso Stockholmo universiteto valdybai, bet turi ir savo atskirą valdybą, kuriai tiesiogiai priklauso jo faktiškasis vedėjas.

3. Centro vedėjas privalo turėti mažiausiai docento laipsnį; jo moksliniai nuopelnai turi būti Centro veikimo srities. Vedėjas privalo žodžiu ir raštu mokėti švedų, anglų ir taip pat bent vieną kurią baltiečių kalbą (estų, latvių arba lietuvių). Paskiriant vedėją, turi būti kreipiama dėmesio ir jo administracinius bei pedagoginius nuopelnus."

Centre numatoma turėti vedėją ir du mokslinius bendradarbius. Metinis biudžetas — pusė milijono šv. kronų (apie 120.000 am. dolerių). Planuojamos ir dvi bibliotekos: viena informacinė prie dabartinio Baltų Instituto, o kita, vadinamoji Baltica, kaip didelis skyrius pačioj universiteto bibliotekoj.

Tiek universiteto biblioteka, tiek Baltų Institutas mielai laukia didesnių ar mažesnių dovanų: estų, latvių ir lietuvių kalbomis knygų, žurnalų bei kitokios medžiagos, o taipgi ir kitomis kalbomis leidinių, liečiančių Baltijos kraštus.

Visi, kurie gali ir nori prisidėti prie to tyrimo ir dokumentacijos Centro kūrimo bei augimo, prašomi rašyti ar skambinti Baltų Institutui šiuo adresu: Baltiska Institutet, Arsenalsgatan 1, 3 tr., S-11147 Stockholm, tel. 08/207727. Institutas yra įsteigtas prieš 9 metus. Į jo valdybą įeina švedai, estai, latviai ir lietuviai. Jis ir toliau tęs savo darbą, pirmoj eilėj organizuodamas mokslines baltų konferencijas bei įvairius kultūrinius renginius, kaip, pvz., atitinkamas baltų klausimais parodas, koncertus, vaidinimus ir rūpindamasis aktualiais leidiniais.

Tačiau instituto veikimą riboja lėšos, kurių tenka ieškoti, karts nuo karto kreipiantis į įvairius privačius bei oficialius fondus ir klabinant atitinkamų ministerijų duris. Tuo tarpu ir šiame krašte dėl įvairių priežasčių didėja infliacija, smarkiai auga skolos užsieniui, silpnėja visa krašto ekonomija. Tad juo labiau įsteigimas minimojo Centro su užtikrintu ir dar nemažu metiniu biudžetu yra mums, baltiečiams, itin sveikintinas.

***

Baltų Instituto sekanti (šeštojo) tarptautinė mokslinė konferencija, bendradarbiaujant su Stockholmo universitetu, ruošiama 1981 m. birželio 5-8 dienomis Stockholme. Ji žada būti didesnė negu ankstyvesnės .Tuo kartu bus atitinkamai atžymėta ir šio instituto gyvavimo 10-ties metų jubiliejus bei Centro baltų studijoms įsteigimas.

K.

Su lietuviais pasaulyje

S. KUDIRKA HONULULU

Iš Australijos į namus grįždamas, Simas Kudirka buvo sustojęs Havajuose.

Honululu universitete Young Americans for freedom organizacija suruošė jam pagerbimą.

STAMBI PREMIJA DAIL. A. ELSKUI

Dail. Albinas Elskus (JAV) buvo apdovanotas National Endwment 1980 m. 10.000 dol. premija už vitražų darbus.

J. ŠLAPELYTĖS AUDINIŲ PARODA

Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje Julija Šlapelytė surengė labai turtingą ir įvairią savo audinių parodą. Joje buvo rodoma gausūs lietuvių tautiniai drabužiai, prijuostės, sieniniai kilimėliai, takeliai, pagalvėlės, juostos, įvairiais tautiniais drabužiais aprengtos lėlės ir kt.

Kartu su J. Šlapelyte savo gintarinius darbus ir medžio drožinius rodė ir Juozas Kaributas.

J. Šlapelytė kiek anksčiau buvo surengusi savo audinių parodą Los Angeles „Craft and Folk Art" muziejuje. Toje parodoje ji demonstravo audimo techniką tuo susidomėjusiai amerikiečių visuomenei.

Bronius Vieraitis

GIRDŽIU GEGUTĘ...

Girdžiu gegutę kukuojant —
Ne čia, ne čia...
Tėviškės soduos žieduotuos
Ji virkdo mane...

Kai prasiskleidęs žiedelis
Žydi kvapnus,
Primena jis vyšnią prie kelio,
Tėvų namus...

Kai vėjas prabėga per parką —
Liūdžiu, mąstau...
Vosilkos ir žaliosios varpos
Kaip jūros plauks...

Gėlių įvairiausių matau čia,
Kaip ir žmonių.
Už rausvąjį dobilų lauką
Palikčiau juos...

Tenai kaip rasa pasiduočiau
Nukrist... Sutirpt...
Ten kaip vyturėlis čiulbėtų
Mano širdis...

Nemirk, iškankinta tėvyne, —
Žaliuok! Žydėk!
Tau mūsų svajonės ir meilė
Pavirs gėlėmis...

Kaip varpas kad skleidžia tau gausmą,
Taip širdys mūs...,
Kovosim ir melsim ir lauksim
Vis laisvės tau...

Mūsų meilė žiedais tegul žydi
Tau ant kasų...
Mūs ilgesio ašaros tyros
Tau ant kojų basų...

„GALERIJA" ČIKAGOS CENTRE

Foto menininko kun. Algimanto Kezio pastangomis Čikagos miesto centre atidaryta lietuvių vadovaujama meno galerija, kuri ir pavadinta „Galerija".

Šios naujos „Galerijos" tikslas rengti lietuvių parodas ir tuo būdu atkreipti į save amerikiečių spaudos, meno kritikų ir visuomenės dėmesį.

Pirmajai parodai buvo išstatytos kun. A. Kezio meninės nuotraukos. Paroda vyko 5 savaites ir, kaip buvo tikėtasi, susilaukė palankių atsiliepimų amerikiečių spaudoje.

„Galerijos" plane jau numatyta visa eilė lietuvių dailininkų, skulptorių ir ekslibrių parodų.

ŠVENTASIS RAŠTAS EVANGELIKAMS

Svetur gyvenantieji lietuviai evangelikai susilaukia vis daugiau religinės literatūros savo kalba. Dabar, štai, pasirodė Kosto Burbulio paruošta 286 puslapių knyga **Šventasis Raštas. Komentarai — aiškinimai. Lukas-Jonas,** išleista Čikagoje šiais metais.

Knygos autorius rašo, kad tai yra pirmieji evangeliški komentarai lietuvių kalba. Jiems paruošti panaudoti daugiausia angliški ir vokiški šaltiniai. Tie komentarai nėra Biblijos kritika — tai pozityvus Šv. Rašto aiškinimas. Atitinkamose vietose panaudojama istorinė, geografinė ir antropologinė medžiaga.

SAVANORIUI KŪRĖJUI 80 METŲ

Vakarų Australijoje gyvenantis savanoris kūrėjas Viktoras Valaitis atšventė 80 metų gimtadienį.

„FRIENDS OF CAPTIVE" DRAUGIJA

Hobarte (Australija) įsisteigė nauja lietuvių-australų krikščionių draugija (Friends of Captive), kurios pirmininku išrinktas A. Taškūnas.

Draugijos tikslas yra globoti lietuvius sąžinės kalinius, o veikla — siųsti jiems laiškus, dovanėles.

SKANDINAVAI KOVOJA DĖL LIETUVIO

Amnesty International organizacijos danų skyrius išspaudino 13.000 atvirukų, adresuotų Lietuvon prokurorui.

Atvirukė prašoma peržiūrėti Henriko Jaškūno bylą.

1977 m. H. Jaškūnas už „tautinius ir politinius" įsitikinimus buvo nuteistas 10 metų sunkaus darbo lagerio ir 5 m. tremties.

Didelė atvirukų dalis buvo išsiųsta iš Skandinavijos.

GABUSIS MOKINYS E. VASILIAUSKAS

Iš 362 šiais metais baigusių Čikagos Glenbard South gimnaziją 17 metų Erikas Vasiliauskas išlaikė egzaminus geriausiais pažymiais ir, kaip pirmasis mokinys, buvo išrinktas pasakyti atsisveikinimo kalbą mokslo metų pabaigos iškilmėse. Jis pasirinko studijuoti mediciną.

E. Vasiliauskas šiais metais su pagyrimu baigė Kristijono Donelaičio aukštesniąją lituanistinę mokyklą, šoka tautinius šokius ir uoliai dalyvauja ateitininkų sąjūdyje.

Domas Burneikis

Žemaičio atsiminimai

Klupau aslos vidury, o aplink stovi visa šeima. Baigus poterius, kažkuris užmeta diržiuku man per pečius.

— Liaukitės, jei jis jums yra negeras, rytą pat nuvežkite pas Pronciškų (mano svainį), — sudraudė senasis. Įvyksta mažas (sum)šimas, kuriuo pasinaudodamas, išslenku į kiemą. Bet kieme nebežinau nei ką daryti nei kur eiti. Pagaliau nueinu pas žąsis į jų pastogę ir atsisėdu ant akmens. Tuojau pat, kaklą ištiesęs ir tyliai tyliai šnekėdamas atėjo senis žąsinas ir atsitūpė priešais. Paskui ir visa jo gausi šeima sutūpė aplink mane. O žąsinas, tyliai šnekėdamas, snapu švelniai čiupinėja mano rankas, drabužius. Nusiraminu ir beveik užmirštu, kas ten troboje dėjosi ,net pasijuntu laimingas. Bet laimė kaip ir sapnas trunka tik akimirką. Iš trobos išėjo Adomas ir Vaitkus ir eina į mane tyliai šnekėdami. Apsipratęs su tamsa ,pastebiu Vaitkaus rankoje diržą ar virvę. — „Dabar tikrai klius man"— pagalvoju. Pasilieku sėdėti tikėdamas, kad jie praeis nepastebėję. Bet jie pastebi ir liepia eiti į trobą. Vaitkus, eidamas iš paskos, vis man užmeta diržiuku, bet tylom. Taip ir parėjome neskubėdami ir tylom. Tuo morkų byla ir baigėsi.

Kitą rytą laukiau, kada pasakys pasiruošti kelionei, bet nieks nieko nesakė. Viskas vyko kaip ir kiekvieną rytą.

Dar vienu laiptu aukščiau.

— Tu žąsų jau nebeganysi, — pasakė Jonas vieną vakarą.

— O ką dabar dirbsiu?

— Bandą ganysi.

Ir kitą rytą buvau pakeltas dar vienu laiptu aukščiau: iš žąsiganių į bandaganius.

Pirmas dvi dienas abu su Jonu ganėme, nes turėjo supažindinti su ganyklomis ir galvijų ganymo menu. Karvių su prieaugliu buvo, rodos, penkiolika, avių apie dvidešimt ir viena sena balta ožka.

— Ar tu žinai, kad vožka ne gyvulys? — paklausė Jonas.

— O kas?

— Kipšas! Tu pamatysi! — o paskui pridėjo: — Kada ta kipšas įlips į javus, tu susigauk ją ir, apvertęs aukštelninką, susmeik ragus į kesą ir kokiu nestoru virbu gerai apšaudyk per pilvą. Tada ana ilgai nebelips per tvoras.

Kartą aš taip ir padariau, kada ji įšoko į Mėčiaus avižas. Plompinu karklu per pilvą, o vargšė garsiai bliauna. Man pagailo jos. Ištraukiau iš kenso ragus ir, apkabinęs jos ploną kaklą, imu ją graudenti, kad ji neturi laipioti per tvoras. Ji žiūri į mano akis ir atsargiai veržiasi iš mano rankų, lyg ir bijodama. Nežiūrint jos nedoro įpročio laužtis per tvoras į laukus, mudu buvome draugais iki aš ganiau bandą, Ji buvo ne tik šmaikšti griautis per tvoras ir vedžioti bandą blogais keliais, bet ir gudri. Jei ją stebi, ji niekada neis į javus, rodos, kad ji nė nemato jų, bet pasitrauk — ji jau avižose. Vieną dieną ganiau Derkintų pievose. Visi gyvuliai suėjo ant dirvono ir sugulė popietinio pogulio. Užgulė ir mane miegas. Žinojau, kad jei tik atsisėsiu, tuojau užmigsiu, o tada mano cibė visą bandą nuves į kieno nors laukus. Todėl atsisėdu šalia jos ir, galvą padėjęs ant jos minkšto ir šilto pilvo, ramiausiai užmiegu. Nežinau, kaip ilgai miegojau, bet pabudęs bandos neberadau. Man pašokus, ir ji pakilo, ir abu bėgome kelio link. Taip belenktyniaudami atbėgome laiku: visa banda per kelis žingsnius nuo kaimyno dirvų tebuvo. Atsivaręs bandą į savo pievas, barų savo klastūnę. O ji priėjusi prie manęs atstato pakaušį pakasyti.

Kitą dieną toje pačioje vietoje gyvuliams sugulus, jai nematant, prie uodegos galo pririšu ilgą virvutę, o kitą tos virvutės galą apsivynioju ant piršto ir nuėjęs už kadagio atsigulu. Nespėjau nė užmigti, o virvutė jau ir timptelėjo. Cibė buvo pakilus ir besiruošianti eiti, bet pajutusi, kad kažkas laiko už uodegos, sustojo ir nustebusi žiūrėjo, kas čia per monai...

Pamišusi banda. Baigęs ganiavas pievose, vėl išsivariau savo kaimenę į miškus. Tik prieš kelias savaites buvau juos palikęs, o dabar radau smarkiai pasikeitusius. Dideli plotai netekę savo puikiųjų eglynų. Jų vietoje gulėjo išdraikytos šakos ir bolavo bedžiūstą kelmai. Ir vis dar tebepokši kirvių smūgiai, tebegriūva žalios eglės.

Per dieną ramiai ganęsi, gyvuliai pavakariais pamišo. Visa banda iš karto pamišo! Pradėjo bėgti: karvės sau, avys sau, ožka vėl sau. Paskui pamačiau, kad gyvuliai bėgiojo grybus gaudydami. Pamatę grybą, puola vienas už kitą, vienas kitą aplenkdami, silpnesnius nustumdami. Bematant išsisklaidė į visas puses, mane palikę bestovintį su botagu rankose. Pradžioje mėginau juos sulaikyti krūvoj, bet greitai įsitikinau, kad tos mano pastangos yra tuščios. Stoviu botagą sukiodamas ir galvoju, kas dabar bus, jei vakare neparsivarysiu nė vienos karvės.

— Kur tavo banda? — išgirdau čia pat Jono balsą.

Apsakiau jam, kas atsitiko.

— Dabar klius tau, kad praganei gyvulius, — dar gąsdina jis. — Nu, gerai, einame, gal rasime kame nors tavo praganytas karves, — pagaliau draugiškai sako jis, pamatęs, kad aš ir be jo gąsdinimo jau smarkiai nusiminęs. Bet užuot ėję į mišką gyvulių ieškoti, atsidūrėme prie kiaulių aplucko netoli namų.

— O dėl ko neieškome? — klausiu jį, jau atsisėdusį prie vartų.

— O ko skubėti? Dar surasime, — ramina jis.

Gal po pusvalandžio išgirdome senosios karvės Dvylės skambalą. Po valandėlės pasirodė visa grybautojų procesija. Pirmoji skambindama ėjo Dvylė, o po jos kitos karvės. Už karvių ėjo Cibė, atkišusi barzdą, o už jos trepnojo avys.

Jonas papasakojo, kad jam, pirmą kartą išginusiam, dar blogiau atsitikę. Jis bėgiojęs po mišką, ieškodamas išsisklaidžiusių gyvulių, ligi vėlybo vakaro, o banda jau seniai buvusi tvarte.

Ir vėl prie elementoriaus. Gyvulius uždarius tvartuose, mane vėl pasodino prie elementoriaus. Bet jau iš vakaro buvau griežtai nusistatęs nebesimokyti, galvodamas sau, kad mokslas man visai nereikalingas. Tas mano nusistatymas dar labiau sutvirtėjo, kai pasižiūrėjau į elementorių ir pamačiau, kad iš to, ką buvau išmokęs, per vasarą man buvo viskas išdulkėję. Tad atsisėdęs žiūriu į atskleistą elementorių ir atkakliai tyliu.

— Ko tyli? Viską nuo pradžios pakartok! — ragina Levikė.

— Aš nesimokysiu! Man tas mokslas nereikalingas, — ryžtingai pareiškiu.

Levikė kiek nustebo, bet greitai pakilo, atsinešė šluotražį ir norėjo mane apmušti. Nutveriu už šluotos ir nepaleidžiu. Taip mums besitampant, atsidarė durys ir įėjo įnamis Vaitkus.

— Čia dabar kas?

Paleidau šluotą. O Levikė išaiškino Vaitkui, kas per reikalas. Šis greitai nusisegė diržą ir, sučiupęs mane už rankos, ėmė čaižyti per pakinklius, vis klausdamas: „Ar mokysies?" Tyliu, dantis sukandęs, o Vaitkus vis kerta ir kerta ir vis skaudžiau. Pagaliau mano užsispyrimas ėmė silpnėti ir galų gale visai palūžo.

— Mokysiuos! — rėkte išrėkiu.

— Nu ir mokykis, paršeli! — kirtęs paskutinį kartą, sako jis. — Ir mane tėvas taip vaišino, kai nenorėjau mokytis, — pasakė išeidamas.

Tą dieną Levikė nebesodino manęs prie elementoriaus. Vakare vėl įėjo Vaitkus su „šventųjų žyvatų" knyga. Jis atsisėdo prie stalo, atsiskleidė knygą, iškilmingai apžvelgė savo klausytojus ir tada graudulingu balsu pradėjo skaityti gyvenimą vieno šventojo, kuris dykumoje buvęs susidraugavęs su senu liūtu...

— Vot mokslas, vot mokslas! Skaito, kaip sėtinį graužia sau, ir gana! — giria senoji, kai jis baigė skaityti.

— Dėl to, kad tėvas diržo nepagailėjo, tai ir išmokau, — patenkintas pagyrimu kalbėjo Vaitkus, žiūrėdamas į mane.

— Ir Domė paskaitys, kai išmoks, — nelauktai tarė tėvas.

— Neskaitys, neskaitys, ons tap neskaitys, — sutarškėjo senoji ir, kaip paprastai, sumostagavusi rankomis, išbėgo į bakavą.

— Kad Domas literų nebesuranda lementoriuje, — pašiepė Adomas.

Senosios suniekintas, Adomo pašaipos užgautas, užsidegiau ryžtu išmokti skaityti taip, kaip Vaitkus. Lovoje gulėdamas mėginau prisiminti viską, ką buvau išmokęs praėjusią žiemą. Taip užsispyręs galvojau, kad tarsi mačiau atskleistą elementorių. Mintinai pradėjau skaityti. Taip „beskaitydamas" ir užmigau.

— Nu pradėk! — paliepė Levikė kitą rytą, kai atsisėdau prie stalo.

(Bus daugiau)

KAS IŠMAITINS?

Niekad anksčiau nebuvo dar taip, kad tiek daug tautų negalėtų pačios išsimaitinti net ir turėdamos geras gamtines sąlygas. Pirmą kartą istorijoj tik keturios valstybės, pridedant dar kelias mažiau produktingas, sugeba prisigaminti maisto ne tik sau, bet ir didelius kiekius eksportui. Žodžiu, iš daugiau kaip 150 šiais laikais oficialiai priskaitomų valstybių apie 140 yra priverstos pirktis maisto kitur. Tos keturios, kurios eksportuoja milijonus tonų grūdų ir mėsos, yra J. A. V-bės, Kanada, Australija ir Argentina. Apie 100 kraštų yra priklausomi nuo JAV ir Kanados grūdų. Kas atsitiktų, jeigu šis milžiniškas Šiaurės Amerikos rajonas staiga dėl sausrų ar kitokių priežasčių pradėtų grūdų nebeeksportuoti? Dabar nėra kitų tokių valstybių, kurios galėtų jas pakeisti. Pietų Afrika ir buvusi Rodezija nemaža padėdavo maistu Afrikos kontinentui. Dabar tie du kraštai atsidūrė politiniuose sunkumuose, kas netolimoj ateity labai lengvai gali paveikti jų ekonomiją ir eksportus. N. Zelandija visada turi mėsos ir pieno produktų perteklių, tačiau grūdų prisiaugina tik sau. Tas pats ir su Vakarų Europos valstybėmis: pieno produktų perdaug, o grūdų tenka iš kitur prisipirkti. Jeigu dėl blogo derliaus Šiaurės Amerikoj kviečių ir kukurūzų tiekimas sumažėtų bent 10% ir tai tęstųsi bent porą metų, tai smarkiai pakiltų kainos ir bado šmėkla grėstų daugeliui kraštų.

Gyvename pasaulyje, kuriame kasmet priauga 75 milijonai žmonių. Tai reiškia, kad kas treji metai 225 milijonams (maždaug JAV gyventojų skaičiui) reikia rasti maisto, aprūpinti pastoge ir kitais būtiniausiais dalykais. Vien tik dabartinės kartos laikotarpiu pasauly žmonių patrigubės.

1830 m. žmonija pasiekė milijardą. Sekantis milijardas priaugo per 100 metų. 1960 m. jau buvo trys milijardai, t. y., daugėjo vis po milijardą kas 30 metų. Ketvirtas milijardas priaugo per 15 metų! Šiandieną turime jau 4½ milijardo burnų. 1987 m. pasieksim 5 milijardus. Nors gimimų skaičius visuose kraštuose, įskaitant Kiniją ir Indiją, smarkiai sumažėjo, tačiau tikra, kad šeštasis milijardas baigs priaugti apie 2000 m.

Vis daugiau žmonių palieka kaimus, keliasi į miestus, ieškodami lengvesnio gyvenimo. Dar iki 1950 m. atsilikusieji kraštai išsiversdavo be maisto importo, nes tam reikalui ir pinigų neturėjo. Kylant pramonei ir gerovei, tie kraštai jau 1970 m. įsiveždavo 20 mil. tonų maisto, o 1979 m. net 70 mil. Jeigu taip tęsis toliau, maždaug po 10 m. importas pasieks 145 mil. tonų per metus, žinoma, jeigu nebus sausrų ar kitokių gamtinių nelaimių. Kur jie gaus tiek pinigo? Arabams kol kas ne problema, tačiau daugelis kraštų jau dabar yra iki ausų įklimpę skolose. Praeity pasaulis niekad neturėjo tokių didelių sunkumų išsimaitinti, bet, atrodo, permaža kreipiama į tai dėmesio, — nesirūpinama bent būtiniausiu žmonijos pasotinimu. Mažiausiai po 20 metų pasaulio maisto produkcija turėtų padidėti dvigubai, ir tai būtinai tuose kraštuose, kuriuose ji palaipsniui mažėja. Raudonos pavojaus vėliavos jau seniai plevėsuoja. Turime milijardą žmonių, ketvirtį žmonijos, kurie badauja ar gyvena pusbadžiu. Ištikus sausroms ar kitoms nelaimėms, tas skaičius dar padidėtų. Padėtis būtų dar blogesnė, bet, žmonijos laimei, 1960-70 metų dešimtmetis žemės ūkiui buvo ypač geras. Be to, 1950 m. prasidėjusi „žemės ūkio žalioji revoliucija", ypač Indijoj, Pakistane, Turkijoj, Filipinuose ir Meksikoj, smarkiai pakėlė javų derlių. Cheminės trąšos ir technika čia atliko milžinišką darbą. Tuo pačiu Amerikoje kukurūzų hibridizacija ir žemės ūkio sucheminimas patrigubino derlius. Naudodama tuos naujuosius būdus, Indija savo kviečių produkciją nuo 11 milijonų tonų pakėlė iki 26, o Filipinai prisiaugino ryžių visiems savo gyventojams.

Tačiau viltys, kad, einant ir toliau tuo pačiu keliu, pasaulio maitinimo problema bus išspręsta, tėra tik iliuzija. Tas mėnėtasis dešimtmetis parodė, kad, teikiant pirmenybę kombainams ir žemės ūkio mašinoms, o ne automobiliams ir tankams, panaudojant naujus būdus ir techniką, galima pasiekti didelių laimėjimų.

Po 1970 m. sausrų daugelis kraštų vėl atsidūrė bado padėty. Meksika, kuri „žaliosios revoliucijos" metu eksportuodavo net 10 proc. savo derliaus, vėl buvo priversta 20 proc. grūdų pirktis svetur, o Filipinai ėmė importuoti ryžius. Sov. Sąjunga, kuri eksportuodavo grūdus, tapo didžiausiu importininku. Taip pat Indijos 20 mil. tonų rezervo sandėliuose beliko tik pelai.

Taigi žmonijos gyvybė priklauso tik nuo keleto valstybių ekonominių, politinių, energijos ir gamtos sąlygų. Ypač visų badaujančiųjų akys nukreiptos į JAV-bes. Tačiau Amerikos žemės ūkis yra pagrįstas mechanizacija ir chemija: energijos stoka, infliacija, gamtinės nelaimės ir kitokios vidaus problemos ir jai kelia susirūpinimą. Reikia didelių lėšų naujiems išradimams ir bandymams, nes, naudojant genetinę inžineriją, modernieji hibridiniai javai ir gyvulių bandos ima prarasti atsparumą įvairioms ligoms ir epidemijoms. Daugelis parazitų pradeda įsigyti imunitetą prieš iki šiol naudotuosius chemikalus. Ūkininkai pradeda sėti tik tokias sėklas, iš kurių tikisi daugiausia naudos. Einama prie vienodumo, kas labai nesaugu, ypač kilus epidemijoms. 1970 m. net 15% kviečių žuvo nuo vadinamojo „blaito". Šiandien jau nebekreipiama dėmesio į dirvos sveikumą, vandens sudėtį, mineralus ir organines trąšas. Chemikalais laukai priverčiami duoti kuo didesnį derlių. Tokia praktika pamažu naikina dirvos našumą. Tačiau kelio atgal nėra. Jeigu dabar staiga nustotume naudoti chemikalus, pasaulio maisto produkcija kristų visu trečdaliu.

Žmonijos maitinimo problema, lyg juodas debesis, kabo virš mūsų: galvojama, daroma, bet tik tomis lėšomis, kurios atlieka nuo kitų „svarbiųjų" reikalų, ypač nuo pasiruošimo išsinaikinti. Kol tai tęsis, milijonai išpūstais pilvais ir šleivom kojom vaikų grauš pasaulio sąžinę.

K.

DAINŲ ŠVENTĖ LIETUVOJE 1980

1980 metų respublikinė dainų šventė buvo aštuntoji.

Į ją buvo suvažiavę trisdešimt šeši tūkstančiai dainininkų, šokėjų ir muzikantų, iš dešimt kartų gausesnio meno saviveiklininkų būrio.

Šventės renginiai prasidėjo liepos 4 d. Iki liepos 9 d. vyko kolektyvų konkursai. Dėl konkurso nugalėtojų, laureatų vardų varžėsi 436 kolektyvai. Absoliučiai geriausio kolektyvo vardą pelnė Vilniaus Universiteto dainų ir šokių liaudies ansamblis, kurio vadovas yra V. Aleksandravičius. Miestų kolektyvų grupėje pirmoji vieta paskirta Kauno politechnikos instituto dainų ir šokių ansambliui „Nemunas", vadovas P. Juškonis. Rajonų kolektyvų grupėje — Alytaus eksperimentinio namų statybos kombinato dainų ir šokių ansambliui, vadovė D. Plytnikienė. Miestų grupėje — Kauno P. Ziberto šilko kombinato dainų ir šokių ansambliui, vadovas V. Špakauskas.

Orkestrų tarpe pirmąją vietą pelnė Panevėžio J. Švedo pedagoginės aukštesniosios muzikos mokyklos liaudies instrumentų orkestras, o geriausiai kankliavo Vilniaus B. Dvariono vaikų muzikos mokyklos kanklių ansamblis, vadovė D. Daugilienė.

Mišrių chorų tarpe geriausiai dainavo Kauno kultūros darbuotojų liaudies mišrus choras „Leliūmai", vadovas A. Petrauskas.

Moterų chorų tarpe geriausiai dainavo Vilniaus statybininkų kultūros rūmų nusipelnęs choras „Eglė", vadovas J. Kavaliauskas. Kiti geriausi šventės kolektyvai — vyrų choras „Varpas', mergaičių choras „Liepaitės", berniukų choras „Ąžuoliukas', Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto kaimo kapela, Šakių raj. kultūros namų pagyvenusių žmonių šokių kolektyvas. Devyniolikoje Vilniaus salių keturias dienas vyko jubiliejinės dainų šventės dalyvių konkursas, čia atskirose grupėse varžėsi apie 22 tūkstančiai muzikantų, dainininkų ir šokėjų.

Liepos 10 d. į Vilnių jau suvažiavo visi dainų šventės dalyviai. Tai 1175 kolektyvai su 36,000 dalyvių. Jie atstovavo 426, 500 Lietuvos meno saviveiklos mėgėjų. Atvyko į Vilnių ir svečių iš Rusijos, Baltarusijos, Latvijos, Estijos. Svečiai surengė savo „Draugystės koncertą", kuris įvyko Respublikiniuose profsąjungų kultūros rūmuose. Dainų šventė prasidėjo liepos 10 d. ansamblių vakaru Vilniaus Kalnų parke. Čia dalyvavo apie 20 tūkstančių dalyvių. Ansamblių koncertai vyko tris kartus: vieną — liepos 10 d. ir du kartus — liepos 11 d. Liepos 12 d., šeštadienį, prasidėjo dainų dienos iškilmės. Visi dalyviai išsirikiavo masinėms eitynėms per miestą. Priekinėse kolonose — dainų šventės meno vadovai, dirigentai, baletmeisteriai, režisieriai, dailininkai, konkursų nugalėtojai — laureatai, svečiai. Kolonos žygiavo per Vilnių, ir smagiom dainom ir trankiais maršais nuaidėjo Vilniaus gatvės. Šventiškai papuoštoje dainų estradoje Vingio parke, daugiatūkstantinis choras, simfoniniam orkestrui pritariant, atliko tokiems atvejams būtiną įžangą—kompozitoriaus Ed.Balsio ir poeto E. Matuzevičiaus kantatą „Leninui šlovė".

Liepos 13 d. šokių dienos koncertas prasidėjo „Žalgirio" stadiono aikštėje. Šokėjų — aštuoni tūkstančiai.

Dainų šventės gimimo metais laikome 1924 m. Iki 1940 metų įvyko trys dainų šventės. Dalyvių skaičius: 3-6-8 tūkst.

1946 m. liepos 21 d. Dainų šventės klausėsi apie 70 tūkst. žiūrovų dabartiniame „Žalgirio" stadione. Dalyvavo 11,7 tūkst. choristų.

1950 m. dainų šventėje pirmąkart pasirodė šokėjai, skudutininkai, iš viso buvo 26.500 dalyvių, sekanti penkmetį dainų šventės masiškai vyko rajonuose. 1955 m. dainų šventėje — 31.538 dalyviai, 1960 m. dainų šventės žymiausias įvykis — nauja estrada Vingio parke, Vilniuje, 16-kai tūkstančių dainininkų. Beveik 2 ha plote telpa 100 tūkst. žiūrovų.

Skaitytojų laiškai

DAR LIETUVIŲ PAMINKLO NUVERTIMO REIKALU

Dėl Luebecko Vorwerker kapinėse 1941 m. Baisiojo Birželio masinėms trėmimams į Sibirą paminėti lietuvių pastatyto paminklo nuvertimo mano iniciatyva „Europos Lietuvyje" buvo išspausdintos dvi žinutės. Viena birželio 30 d. „E.L." Nr. 26 antrašte: „Nuverstas lietuvių paminklas" su nuotrauka ir prierašu, kad spėjama, jog iš pokariniais metais iš Lietuvos atvykusių ateivių gal esama infiltruotų agentų, kurie įvykdę šį niekšišką darbą. Ši prielaida jokiu būdu nebuvo taikoma visiems pokariniais metais iš Lietuvos atvykusiems ateiviams.

Antra žinutė buvo liepos 7 d. „E.L." Nr. 27: „Birželio Baisiųjų įvykių minėjimas Luebecke", kurioje nėra kuo nors kaltinami padorūs lietuviai. Savaime aišku, kad paminklas pats nesugriuvo, bet buvo vieno ar kelių niekšų nuverstas, nes vien papėdė sveria apie toną. Prielaida, kad paminklą galėjo nuversti vietos komunistuojantieji vokiečiai jaunuoliai, irgi atkrinta, nes nuošalyje stovintis lietuvių paminklas jiems nieko nesako ir birželio įvykių sąvoka jiems yra nežinoma ir svetima. Taigi mano spėjimas buvo pagrįstas.

Dabar liepos 21 d. „E.L." Nr. 29 skaitome visai nelauktą žinutę, kad Luebecko apylinkės valdyba griežtai atsisako nuo bet kokių įtarinėjimų ir taip informavo valdžios organus. Atseit, jokių nusikaltėlių nesą. Žinutę pasirašė Luebecko apylinkės valdybos pirmininkas Pr. Kotkis.

Šis sauvališkas pirmininko Pr. Kotkio elgesys sukėlė daugelio pasipiktinimą, ir jam negalima neprieštarauti ir reikalauti kai kurių paaiškinimų bei patikslinimų. Tai yra asmeninė Pr. Kotkio nuomonė, ir jis būtų geriau pasielgęs, jeigu būtų ją pasilikęs sau, o neskelbęs spaudoje. Jis nieko neatsiklausė ir nėra įgaliotas kalbėti visos valdybos vardu. Faktiškai šiuo metu jokios formalios VLB Luebecko apylinkės valdybos nėra, nes jos kadencija jau seniai pasibaigusi, o nauja lig šiol nėra išrinkta. Pagal VLB statutą apylinkės valdybą turi sudaryti trys asmenys, ir rinkimai turi būti pravedami kas metai. Taip pat ir ši senoji valdyba irgi yra nelegali, nes buvusi valdybos iždininkė Erna Liegus (Rytprūsių vokietė) daugiau kaip metai niekur tarp lietuvių nepasirodo ir lietuvių gyvenimu nesidomi. Dabartinę Luebecko apylinkės valdybą sudaro tik du nariai: Pranas Kotkis ir Wanda Simon, kurie nėra net naujai perrinkti. O statutas dviejų asmenų valdybos nenumato.

Laikydamas save apyl. valdybos pirmininku, Pr. Kotkis net VLB Krašto Valdybos raštiškai nepainformavo apie paminklo nuvertimą, o tik telefonu teikėsi pranešti. Valdyba ne vietos valdžios organams yra pareiškusi apie atsiribojimą nuo įtarinėjimų ir sustabdymą kvotos, o tik kapinių administracijai. Kapinių administracija gi dar nėra vietos vokiečių valdžia, ir aš viliuosi, kad kvota dar nėra užbaigta ir nusikaltėliai bus surasti.

J. Pyragas

SMAGU PASVAJOTI

Savo tarpe pakalbėti ir pasvajoti yra gera, naudinga ir būtina. Tačiau, kai dar neįvykdytas svajones jau viešai skelbiame ir žemėlapius braižome, kažkaip darosi neskanu. Lietuviai pasižymi savo taktu ir santūrumu. Garbingai pasielgėm, kai kartu su vokiečiais nežygiavom Vilniaus atsiimti. Lenkai mums ne pavyzdys. Nesvarbu, kokius žemėlapius jie braižys, mes žinosim, kas priklauso mums. Mano nuoširdus patarimas šio laikraščio leidėjams būtų toks: pasitraukit ramiai iš Karaliaučiaus, kol dar vokiečių panceriai letarge.

Nemaža neaiškumų sukėlė man ir tas mūsų laikraštyje išspausdintasis Lenkijos žemėlapis: ar tai bus vadinamasis „od može do može", ar tik ribos tos federacijos, dėl kurios neseniai taip karštai pasidalyta nuomonėmis?

Grįžtant prie svajonių, norėčiau ir aš savo žirgą balnoti ir į rytus joti, ten, kur Vytautas Didysis tvarką darė.

Iki pasimatymo prie Juodųjų jūrų!

V. Keris

EUROPIEČIAI — LAIKYKIMĖS!

Kad Amerikoje valdžia šlubuoja, tai visi jaučiame. Po Watergate atsirado Billygate ir visa kita.

Bet kas mums, lietuviams, labiausiai nepatinka, tai kad ta pačia liga susirgo ir mūsų lietuviškos institucijos Amerikoje.

Kaip kitaip išaiškinti dvi žinutes, kurios pasirodė tame pačiame „E. L." numeryje (33)? Pirmame puslapyje aprašoma **Veiksnių konferencija**, kurią sukvietė Vlikas ir Diplomatinė Tarnyba. Sakoma, kad Lietuvių Bendruomenė (manau, ta pati, kurią mes trumpai vadiname PLB) atsisakė dalyvauti. O antrame puslapyje aprašoma **Politinė konferencija**, kurią sukvietė PLB valdyba, pasitarusi su JAV ir Kanados kraštų valdybomis ir PLJS.

Iš paskelbtųjų rezoliucijų ir kita matyti, kad abi konferencijos svarstė maždaug tuos pačius reikalus.

Mes, europiečiai, esame pripratę prie Amerikos lietuvių susiskaldymų ir mažai į tai kreipiame dėmesio. Bet, atrodo, kad tą ligą Amerika nori perkelti į Europą.

Štai gi (remiuosi vien tik mūsų patikimiausiu laikraščiu „E. L.") „E. L." Nr. 32 kronikoje rašoma, kad per diskusijas Londone „inž. Vytautas Kamantas pranešė PLB valdybos nutarimą, kad nuo 1980 m. liepos 1 d. Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga formaliai atstovauja Didžiosios Britanijos lietuviams Pasaulio Lietuvių Bendruomenės šeimoje." Reikštų, kad D. Britanijoje nėra Lietuvių Bendruomenės.

O sekančiame „E. L." numeryje (33) yra įdėtas pranešimas, kad „D. Britanijos Lietuvių Bendruomenė veikia kaip ir iki šiol".

Nejaugi PLB Valdyba Amerikoje tai nežinojo?

M. Bajorinas

IKONOMIS MOKAMA UŽ SKARELES IR DŽINSUS

Sov. Sąjunga yra uždraudusi išvežti ikonas — už tai baudžiama. Tačiau vistiek vyksta prekyba jomis.

Kaip remdamasi „Socialističeskaja industrija" rašo Lietuvos vokiečių V. Vokietijoje leidžiamoji „Die Raute", viena rusų šeima už iš Roterdamo (Olandija) atvežtą skarelę ir 25 rublius davė 5 ikonas. Jaunas rusas už porą mėlynų džinsų „su tikru vakarietišku odiniu lopu" atidavęs 7 ikonas.

MAŽO KRAIČIO AUKA

Indijos sostinėje Delhyje buhalteris Malhotra buvo nuteistas kaléti iki gyvos galvos. Jis buvo nepatenkintas kad žmonos tėvai per mažą kraitį davė, tad apipylė žmoną žibalu ir padegė. O paskui padarė Indijoje neįprastą klaidą — nuvežė dar galinčią kalbėti ją į ligoninę, kur ji daktarų buvo apklausinėta. Darydamas sprendimą, teisėjas sakė, kad toks vyras vertas mirties bausmės, bet jis turi dvi dukters ir sūnų, tad jie, netekę motinos, turės bent gyvą tėvą ir žinos, už ką jis sėdi — kad troško pinigų.

Be kita ko, Delhyje šiais metais per pirmuosius penkis mėnesius dėl apdegimų mirė 90 ištekėjusių moterų ir 10 viengungių. Vienos jų šitaip nusižudė, kitas ištiko nelaimė, bet 57 apdegė sprogus pečiui, kaip tvirtina policija.

Policijos komisaro pavaduotojas yra pareiškęs laikraščiui, kad tasai žmonų deginimas yra policijai neblogas pajamų šaltinis. Kai žmona apdegusi miršta, vyras visada gali būti apkaltintas žmogžudyste, nors jis ir nekaltas būtų, jei nesutiks duoti kyšio, kurio dydis — apie 500 svarų.

KONDORIUKO MIRTIS

JAV-ėse, kalnuose prie Ramiojo vandenyno, dar yra išlikę apie 20 ar 30 kondorų, tokių didelių paukščių, kurių ištiesti sparnai yra devynių pėdų ilgio. Amerika susirūpinusi, kad jie nebaigtų išnykti, tai buvo paskirta daugiau kaip 2 mil. dolerių specialistams, kad pasirūpintų, kur ir kaip juos veisti. Gal sugaudytus nelaisvėje auginti, o paskui dalį paleisti į laisvę.

Viską apgadino vienas kondoriukas. Paėmė tie jų ateitim besirūpinantieji jį iš lizdo, pasvėrė, išmatavo. Televizijos kameros įamžino visą ceremoniją. Po tų iškilmių bailus paukščiukas tuojau ir nudvėsė. Dėl to kilo nemažas triukšmas. Jeigu visą laiką, sako, šitaip bus daroma, tai tie paukščiai greičiau išnyks prižiūrimi negu be priežiūros.

RUSIJA NETEKO SAVO REMARKO

Taip pavadintą didoką Wolfgang Kasack straipsnį liepos 26 d. išsispausdino vokiečių „Die Welt". Jame pasakojama apie dabar užsienin išleistąjį išgarsėjusį rusų prozaiką Vasilį Aksionovą. Jis čia ir vadinamas tuo rusišku Remarku, kurio knygos buvo ypač mėgiamos jaunimo, o jų autorius 1975 m. keliems mėnesiams buvo išleistas į San Francisco universitetą pastudijuoti, o 1976 m. pasidairyti į Paryžių. Tačiau 1979 m. pradžioj pateko į nemalonę, nes be cenzūros žinios sudarė literatūrinį almanachą „Metropol". Tačiau dar ir tada sovietinės pasiuntinybės Bonnoje leidžiamame biuletenyje apie Aksionovą buvę parašyta: „...visu tikrumu galima sakyti, kad be jo modernioji sovietinė proza skurdesnė būtų".

Sov. Sąjungoje jis nebespausdinamas. Savo stambų romaną „Įdegimo žymės" jis yra atidavęs išleisti užsienyje (italai išleido savo kalba balandžio mėn., rusiska laida dar bus išleista).

VIRŠUTINIAI SALOTŲ LAPAI

Ypač yra vertingi viršutiniai salotų lapai. Juose yra daugiau kalcijaus, geležies ir vitamino A, negu viduriniuose galvelės lapuose, nors jie daug patraukliau atrodo ir yra švelnesni.

LIETUVOJE

KUR DIRBO IR UŽ KIEK PADIRBO STUDENTŲ STATYBINIAI BŪRIAI

„Tiesoje" vedamuoju straipsniu buvo įvertinti Lietuvos studentų būrių nuopelnai. Straipsnyje rašoma:

„Daugiau kaip 110 tūkstančių studentų ir viduriniųjų, specialiųjų mokyklų moksleivių per tuos tris dešimtmečius savo puikiais darbais, svariu indėliu įrodė, kad auga gražus papildymas liaudies ūkiui. Vien per pastarąjį dešimtmetį šių būrių nariai atliko statybos ir montavimo darbų už 125 milijonus rublių. Jaunųjų entuziastų talkos paliko gerą pėdsaką svarbiausioje respublikos penkmečio statyboje— Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos objektuose ir Jonavos azoto trąšų gamyklose, Ignalinos atominės elektrinės, daugelio gyvulininkystės kompleksų statybose.

Gerai pasidarbavo studentai ir daugelyje statybos objektų už respublikos ribų — Jakutijos ATSR ir Tomsko srityje, Tiumenėje ir Kirgizijos TSR, Smolensko srityje ir Gagarino mieste, VDR ir Vengrijoje, Čekoslovakijoje ir Lenkijoje.

Šiemet respublikos studentų statybiniai būriai numatė įvykdyti statybos ir montavimo bei specialių darbų daugiau kaip už keturiolika milijonų rublių.

Daugiau kaip trys su puse tūkstančio studentų ir moksleivių — statybinių būrių narių — šiemet dirba įvairiuose respublikos objektuose, apie pusantro tūkstančio — broliškose respublikose ir šalyse".

VAISTAŽOLIŲ RINKIMAS

Švenčionių miškuose, kaip rašo „Tiesa", daug žmonių renka uogas ir ieško vaistažolių. Vaistažoles renka daugiausia moksleiviai — mokyklos patiekiančios fabrikui beveik pusę žaliavos.

O kai nuo liepos 1 d. buvusios 2-2,5 karto pakeltos supirkimo kainos, tai Sarių, Karkažiškės, Šventos, Adutiškių ir kitų mokyklų moksleiviai pasižadėję tų vaistažolių surinkti po 3-5 tonas.

„ZUIKIAI" PANEVĖŽIO AUTOBUSUOSE

Panevėžio autobusų parko vyr. kontrolierė Vitalija Lisinskienė „Tiesoje" papasakojo apie miesto autobusais be bilietų važinėjančius keleivius, kuriuos ji vadina „zuikiais". Esminė jos pasakojimo vieta apie tuos „zuikius" būtų šita:

„Pakanka pavažinėti miesto autobusais, ir pamatysime, kad taisyklės pažeidinėjamos ne taip jau retai. Neseniai per vieną reidą patikrinome 46 autobusus ir 37 keleivius radome be bilietų. Per gegužės mėnesį patikrinta mieste 4.337 autobusai, ir 1076 keleiviai važiavo „zuikiais". Pernai iš pažeidėjų išieškota 14.487 rubliai baudų."

LIETŪS IR LIETUVOJE PAKENKĖ PASĖLIAMS

Ragindama su dovanomis sutikti Sov. Sąjungos komunistų partijos suvažiavimą, „Tiesa" vedamajame, be kita ko, rašo:

„Kaimo darbo žmonėms dabar didžiausias rūpestis — artėjantis derliaus nuėmimas. Sunkios šiemet sąlygos: lietūs daug kur išguldė gražiausius žieminių javų pasėlius, nukentėjo ir buvių, runkelių, plotai. Darbymetyje bus ypač brangi kiekviena valanda, ir labai skaudžiai gali atsiliepti bet koks apsileidimas, neapsižiūrėjimas."

PLEČIAMAS LINŲ FABRIKAS PANEVĖŽYJE

Pagal Minsko specialistų projektą plečiamas linų fabrikas Panevėžyje. Tai būsianti didžiausia tos rūšies įmonė Pabaltijyje.

Praplėstas jis per metus apdirbęs 24 tūkst. tonų linų, šešis kartus daugiau kaip dabar.

APNIKO RUPŪŽĖS

Gyvenu beveik miško teritorijoje. Namas medinis, iš vidaus tinkuotas. Skylių niekur nėra. Visą žiemą kambariuose ir virtuvėje gausiai atsirasdavo nedidelių varlių, lyg tai panašių į rupūžes.

Atėjus vasarai jų pagausėjo. Yra ir vasarinėje virtuvėje. Kaip jomis atsikratyti? — klausė „Valstiečių laikraštyje" Šaulių kaimo (Šilutės rajono) gyventoja B. Gešienė.

Jai atsakyta, kad, tur būt, tai bus jaunos rupūžiukės, kurios pralenda pro nedidelius plyšius. Kadangi tie gyvūnai naudingi, klausėjai pasiūlyta minkštu šepečiu sušluoti ir panešėti toliau nuo namų.

L. KAČIUŠYTEI AUGA PAMAINA

Švedijoje Europos jaunių plaukimo pirmenybėse 15 metų amžiaus vilnietė A. Buzelytė nuplaukė 200 m krūtine nauju Europos rekordiniu laiku — per 38.65 sek.

Plaukikės treneris — A. Štaras.

AUKSINĖS „ŠLUOTOS" MINTYS

Rytoj bus rodomas vaikų kinas. (Iš afišos)

Europos LIETUVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams 12,50 svarų, pusei metų 7 sv. (kitų kraštų prenumeratoriai moka pagal Britanijos svaro kursą).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 5.00 sv. už col. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Kronika

JAUNIMO RAŠINIŲ KONKURSAS PRATĘSIAMAS

Europos Jaunimo rašinių konkurso komisija praneša, kad, jaunimui pageidaujant, rašinių pristatymo terminas pratęsiamas iki 1980 m. lapkričio 30 d.

Kaip buvo anksčiau skelbta, konkurso sąlygos yra tokios:

1. konkurse gali dalyvauti abiejų lyčių Europoje gimę lietuviai nuo 18 iki 30 metų amžiaus;

2. Kandidatai premijai gauti privalo iki 1980 m. lapkričio 30 d. pristatyti konkurso vertinimo komisijai (2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT) savo rašinių, išspausdintų lietuvių išeivijos ar gyvenamojo krašto spaudoje, iškarpas ar fotokopijas. Rašiniai turi būti parašyti lietuviams rūpima tema.

3. Rašinių vertinimo komisija, atsižvelgdama į gautų rašinių kiekį, mecenato P. B. Varkalos skirtą premiją galės paskirstyti trims kandidatams, arba visą premiją (350 svarų sterl.) vienam asmeniui.

Konkurso komisija

STUDIJŲ SAVAITĖS APRAŠYMAS

„Europos Lietuvio" bendradarbis Mečys Bajorinas dalyvavo rugpiūčio mėn. Insbruke, Austrijoje, vykusioje XXVII Lietuviškųjų Studijų savaitėje ir Vakarų Europos Lietuvių Bendruomenių valdybų pirmininkų bei narių ir lietuvių jaunimo atstovų posėdžiuose.

Tuoj spausdinsime jo parašytą tų įvykių reportažą.

A. GIEDRAITIENĖ-SPALIENĖ Į JAV

Halifaxe gyvenanti rašytojo našlė Angelė Giedraitienė-Spalienė rugsėjo 16 d. porai savaičių išskrenda į JAV.

Ten tuo metu bus laidojama urna su rašytojo Romualdo Giedraičio-Spalio pelenais.

TAUTINĖS PARAMOS FONDAS

Tautinės Paramos Fondo Valdyba nori priminti visiems DBLS skyriams, kad š. m. balandžio mėn. skyrių atstovų suvažiavimas priėmė tokį nutarimą: kiekvienais metais rugsėjo mėn. tautinės šventės minėjimo proga kiekvienas skyrius pasistengs surinkti galimai daugiau aukų T. P. Fondui.

T. P. Fondo valdyba prašo kiekvieną DBLS skyrių šį nutarimą sėkmingai įvykdyti renkant aukas, suruošiant loterijas, užverbuojant naujus nuolatinius Fondo rėmėjus, kur yra klubai, skiriant minėjimo dienos pelną ir t. t.

Pinigus prašome siųsti Lietuvių Namų adresu Londone, pažymint, kad pinigai skiriami Tautinės Paramos Fondui.

Fondo Valdyba taria nuoširdų ačiū.

AUKOS TAUTINĖS PARAMOS FONDUI

„Dainavos" Moterų Sambūris aukojo 50 sv., per A. Kučinskienę suaukota 25 sv., B. ir P. Voveriai 10 sv., O. Ramonienė 10 sv., D. Banaitis 6 sv., St. Sasnauskas 5 sv., K. Erštikis 5 sv., St. Aleknavičius 3 sv., V. Motūza, J. Sasnys, J. Navickas, A. Tekutis ir St. Lauruvėnas po 2 sv., M. Talkačiauskas 1 sv.

T. P. F. Valdyba nuoširdžiai dėkoja.

JIS KARTU EINA SU MANIM

...jaučiu pareigą išreikšti jums didelį ačiū, kad neišrovėt iš mano gyvenimo „Eur. Lietuvio".

Jis kartu eina su manim į fabriką, užpildo laisvąjį laiką ir tuo pačiu neleidžia užmiršti lietuviškai. Ačiū.

K. Pažėra

KARALIENĖS MOTINOS PADĖKA BENDRUOMENEI

PLB D. Britanijos krašto valdybos pirm. S. Kasparas gavo Britanijos karalienės motinos vardu rašytą padėką Lietuvių Bendruomenei už sveikinimą jos 80 m. amžiaus sukakties proga.

Londonas

„DAINAVOS" PIRMININKĖ IŠVYKO AMERIKON

Aplankyti sūnaus Rimo ir jo šeimos Bostone, draugų ir pažįstamų Čikagoje ir Toronte J. Kerienė rugsėjo 1 d. išskrido į Amerikos žemyną.

VIEŠNIA IŠ SAN FRANCISCO

Lietuvių Namus aplankė menininkė Gražina Sirutytė, dabar gyvenanti San Francisco mieste, kur dirba kaip „graffic designer". Jaunoji menininkė gražiai kalba lietuviškai, nors yra gimusi išeivijoje. Jos tėvai, kilę iš Marijampolės, dabar gyvena Los Angeles, Kalifornijoje.

LONDONO LIETUVIŲ PARAPIJOS IŠVYKA Į MANČESTERĮ

Šeštadienį, rugsėjo 27 d., Mančesteryje vyksta didysis D. Britanijos Lietuvių Katalikų Bendrijos sąskrydis. Visos D. Britanijos lietuviškos kolonijos vyksta ten ekskursijomis dalyvauti.

Londonas taip pat neatsilieka: parapijos taryba rengia išvyką. Išvažiuojama nuo Lietuvių bažnyčios 10 val. ryto, o atgal iš Mančesterio grįžtama po sąskrydžio programos. Kaina numatoma 6,50 svarų.

Norintieji vykti užsirašo klebonijoj, pas S. Kasparą, Igną Dailidę telefonais 980-7463 arba 980-8159. Sumokėti už kelionę reikia užsirašant.

Mančesterio Lietuvių Katalikų Bendrijos taryba kviečia visus londoniečius dalyvauti sąskridyje.

MŪSŲ LIGONIAI

Bronei Namajūškienei Moorfield akių ligoninėje, City Road, padaryta sunki akies operacija.

Juzefa Kalinauskienė turėjo kojos operaciją. Baigia sveikti.

Stasys Starolis iš The London ligoninės perkeltas į Šv. Juozapo ligoninę Mare Street, London E9. Galima jį lankyti visą dieną.

VESTUVĖS

Liepos 25 d. Lietuvių bažnyčioje sumainė vestuvinius žiedus Napoleonas Žvirblis ir Ona Liškauskienė.

Po vestuvinių apeigų parapijos svetainėje artimųjų draugėje jie praleido vestuvinį pobūvį.

MŪSŲ SVEČIAI

Iš Floridos St. Petersburgh atvykę Jonas ir Julija Kaladauskai viešėjo pas P. P. Senkus ir M. Parulienę, visą mėnesį visuomet dalyvaudami lietuviškuose pobūviuose.

Muzikas Stasys Gailevičius su žmona (iš Toronto) viešėjo Londone pas V. L. Šalčiūnus. Per savaitę atnaujino pažintis su londoniečiais.

Prof. dr. Paulius ir Irena Cade iš Bostono apie mėnesį praleido Londone, susipažindami su lietuviška Londono bendruomene ir su Londono, Oxfordo ir Kambridge universitetais. Buvo apsistoję pas J. Kazėkonius. Iš Londono išvyko į Paryžiaus universitetą.

Londone savaitę praleido muzikas A. Raudonikis iš Lietuvos.

Algimanto Raudonikio sukurtą dainą „Lauksiu tavęs ateinant" D. Britanijos lietuviai girdi savo parengimuose. Yra išleista jo kūrinių plokštelė „Skinsiu raudoną rožę".

Londono šeštadieninės mokyklos vedėjas Romas Kinka ir mokytoja Gailiutė Domeikaitė vieši JAV. Ten susitiks su PLB švietimo vicepirmininku kun. Antanu Saulaičiu ir tarsis dėl paramos mokyklai vadovėliais.

Lietuvių bažnyčia pradėta dekoruoti. Darbai vyksta sparčiai. Numatoma didžiuosius darbus baigti iki rugsėjo mėn. galo. Kiek ilgiau gali užtrukti paveikslų atnaujinimas.

Chichesteris

A. A. VLADAS STANKUS

Rugpiūčio 9 d. vakare mirė Vladas Stankus, 69 metų amžiaus. Velionis pajuto širdies silpnumą prieš porą metų. Paskutiniu laiku jis gulėjo ligoninėje. Grįžo namo, bet, čia pabuvęs tik vieną dieną, turėjo vėl atsigulti ligoninėje.

A. a. V. Stankus gimė Darbėnuose, Kretingos aps., devynių vaikų šeimoje. Karo metu atsidūręs Vokietijoje, vėliau su kitais lietuviais atvyko į Angliją. Sukūręs šeimą su miela savo gyvenimo palydove anglų kilmės Barbora, apsigyveno Chichesteryje ir čia vertėsi mūrininko amatu. Velionis džiaugėsi 5 šeimos nariais: Timotiejum, Antanu, Pilypu, Ona ir Zuzana. Jis buvo gilaus tikėjimo vyras: dalyvaudavo kiekvieną sekmadienį aktyviai eucharistinėje aukoje. Tą tikėjimą ir praktiką perdavė savo šeimai. Velionis uoliai palaikė ir skaitė lietuvišką spaudą.

Laidojimo apeigos įvyko katalikų bažnyčioje Chichesteryje. Šv. Mišias atnašavo kun. J. Sakevičius, MIC, su vietinės parapijos kunigu O'Shea, dalyvaujant vietos lietuviams ir jų šeimoms, giminėms, pažįstamiems ir parapijiečiams. Į laidotuves atvyko iš Ventnor, I. o. W., artimi iš Vokietijos tremtinių laikų draugai: Vladas Girėnas ir Stasys Skibiniauskas, taip pat iš Londono atvyko šeimos bičiulis Adomas Gas, kuris atvežė gražų vainiką, išpintą lietuviškų tautinių spalvų gėlėmis. Artimi velionio bičiuliai londoniečiai Kazys ir Marija Meškauskai, negalėdami dalyvauti laidotuvėse, pasiuntė užuojautą ir užprašė už velionį šv. Mišias.

Paskutinės laidojimo apeigos įvyko Chichesterio kapinėse. Užbaigus laidotuvių maldas, vyriausias šeimos narys Timotiejus nuotaikingai pagrojo trimitu. Daug metų jis veikia Band 2 Queens Regimente, šiuo laiku Colchesteryje.

Dalyvis

Liet. Sodyba

TAUTINĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

DBLS-gos Lietuvių Sodybos skyrius, rugsėjo 13 d., (šeštadienį), 7 val. vakare ruošia Tautinės Šventės Minėjimą.

Minėjimas įvyks Sodyboje, Headley Parke.

Skyriaus nariai ir svečiai yra maloniai prašomi į šį minėjimą gausiai atsilankyti.

Skyriaus Valdyba

Derby

EKSKURSIJA Į MANČESTERĮ

DBLS Derby skyriaus valdyba organizuoja ekskursiją į Mančesteryje rugsėjo 27 d. LK Bendrijos rengiamąjį sąskrydį.

Norintieji ekskursijoje dalyvauti, prašomi iki rugsėjo 12 d. registruotis pas valdybos narį J. Valentiną (7 Brennfield Av., Derby, tel. 372452) ar pas V. Junoką (34 Valley Rd., Littleaver, Derby, tel. 760346). Kelionės kaina — 3,50 sv.

Skyriaus valdyba

Nottinghamas

LINK MANCHESTERIO

Į didįjį lietuvių sąskrydį Mančesteryje rugsėjo 27 dieną jau yra iš Nottinghamo užsakytas autobusas. Kelionei prašoma nedelsiant užsirašyti ir įmokėti po 2 sv. 50 p. Lietuvių Židinyje, telef. 0602-865738, arba pas K. Bivainį, telef. 0602-411119, ar pas Igną Šimkų, telef. 0602-865738.

Vokietija

VOKIETIJOS VAIKŲ STOVYKLA

Vokietijos vaikų stovykla, kurią kasmet organizuoja Vokietijos Lietuvių Bendruomenė, prasidėjo liepos 21 d. Vasario 16 gimnazijos patalpose ir truks ligi rugpiūčio 10 d. Stovyklai vadovauja Manfredas Šiušelis, tilologijos skautas studentas, turįs paskautininkio laipsnį, ir Živilė Vilčinskaitė, medicinos studentė. Abu jau eilei vaikų stovyklų yra vadovavę ir įsigiję nemaža patyrimo. Jiems padeda Meilė Dalisdienė, Algis Rudzevičius, Elena ir Ričardas Baliuliai. Stovyklos vadovai yra jauni ir pilni energijos ir idėjų. Visi, išskyrus neseniai iš Lietuvos atvykusią Meilę Dalisdienę, yra buvę Vasario 16 gimnazijos auklėtiniai. Algis Rudzevičius net šiai stovyklai aukoja visas savo atostogas (jis yra elektronikas) ir dirba visiškai be atlyginimo. Stovyklos vadovų amžiaus vidurkis yra apie 30 metų.

Į stovyklą iki dabar yra suvažiavę 34 vaikai iš visų Vokietijos sričių. Stovykloje yra visokių žaidimų ir užsiėmimų. Vaikai gaminasi rankdarbių iš medžio, akmens ir kitokių medžiagų. Bus pravestas fotografavimo ir nuotraukų ryškinimo kursas, bus filatelijos, žurnalistikos ir kiti kursai. Patys vaikai, suaugusių patariami, leidžia stovyklos laikraštėlį. Ir sportas stovykloje puoselėjamas stipriai. Kiekvieną rytą mankšta. Dienos metu vaikai žaidžia futbolą, krepšinį, tinklinį, muštuką, stalo tenisą ir kitus žaidimus. Jei oras leis, o atrodo, kad leis, bus dažnai važinėjama į maudyklę plaukti. Stovyklos metu dar bus suorganizuotos didelės futbolo rungtynės, kurioms yra pažadėjęs oficialus futbolo teisėjas teisėjauti. Vakarais yra laužai arba kiti tinkami užsiėmimai. Užsiėmimams, kursams ir t. t. stovyklos vadovas Manfredas Šiušelis yra pakvietęs įvairių ekspertų, sričies žinovų, kurie praves atskiras programos dalis. Jiems stovyklos vadovybė ir VLB yra labai dėkingos.

Vokietijos vaikų stovykla daug kuo skiriasi nuo mums žinomų skautų ar ateitininkų stovyklų. Tai priklauso pirmoje eilėje nuo dalyvių struktūros. Beveik visi vaikai (daugiau kaip 90%) nekalba nė žodžio lietuviškai ir maža težino apie savo tėvų šalį ir jos likimą. Todėl Manfredas Šiušelis ir kiti vadovai yra priversti visą programą pravesti vokiečių kalba. Tam tikromis pamokomis bandoma vaikus supažindinti su lietuvių kalba, Lietuvos istorija, geografija ir išeivijos problematika. Živilė Vilčinskaitė moko lietuviškų dainų ir giesmių. Manfredas Šiušelis nori, kad kiek galima daugiau vaikų-stovyklautojų, čia susipažinę su lietuvybe ir ją pamilę, vėliau stotų mokytis į Vasario 16 gimnaziją. Ir iš tikrųjų jau keturi stovyklautojai yra užregistruoti ateinantiems mokslo metams į lietuvių gimnaziją.

Dabar, praėjus pirmoms stovyklos dienoms, atrodo, kad bus galima daugumą planų paversti tikrove. Viskas vyksta sklandžiai. Problemų nėra. Net ir oras pasigailėjo stovyklos: didysis lietus baigėsi. Po dviejų sauaičių, kai stovykla bus uždaryta, galėsime ją įvertinti ir pamatyti, kas atsiekta ir įvykdyta.

Petras Veršelis

K. BABONO LAIDOTUVĖS

Ona Ašmontaitė pavyzdingai globojo sunkiai sergantį Lietuvos karininką Kazimierą, o paskiau suruošė jam puikias laidotuves Osnabrueck - Dodesheide, Waldfriedhof - kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo labai daug žmonių, ne vien lietuvių, bet ir kitataučių. Sunešta 11 vainikų ir sudėta daug gėlių ant mūsų tautiečio kapo.

Šv. Mišias, pamokslą ir laidojimo apeigas atliko lietuviai kunigai: klebonas Petras Girčius ir dekanas Vaclovas Šarka. Po laidotuvių visi buvo pakviesti į vaišes — šermenis Šv. Pranciškaus parapijos salėje. Čia padėkojo asmeniškai daugeliui laidotuvių dalyvių pati laidotuvių rengėja Ona Ašmontaitė. Lietuvių Bendruomenės vardu mirusį tautietį pagerbė savo kalba Kun. V. Šarka.

P. GAIDELIS SVEIKSTA HAMBURGE

Povilas Gaidelis guli Šv. Jurgio ligoninėje. Turėjo rimtą operaciją ir dabar pamažu sveiksta.

VIENUOLIS KAPUCINAS TĖVAS PAULIUS LUESLEIN

Po pirmojo pasaulinio karo atvyko su kitais vokiečiais į Lietuvą ir Žemaitijoje išmoko tobulai lietuvių kalbą bei sėkmingai darbavosi Plungės Tėvų Kapucinų gimnazijoje daugiau kaip 20 metų, rugpiūčio 10 d. atšventė Bebroje, kapucinų vienuolyne, auksinį kunigystės jubiliejų. Kun. V. Šarka pasveikino jį.

NAUJAS KUN. V. ŠARKOS LAIŠKAS BREŽNEVUI

Kun. V. Šarka parašė naują laišką Leonidui Brežnevui, prašydamas paleisti kalinius ir išvežtuosius olimpinių metų proga. Jis prašė, kad tikintieji Lietuvoje nebūtų persekiojami ir galėtų naudotis žmogaus elementarinėmis teisėmis. Šiaip Lietuvoje visada ateistai buvo proteguojami ir favorizuojami, o tikintieji skriaudžiami ir net persekiojami.

MIRUSIEJI

Rendsburge rugpiūčio 11 d. mirė Konstantinas Jankauskas, savanoris kurėjas. Gimęs buvo 1896.VII.27 Liudvinave. Palaidotas rugpiūčio 15 d.

Vechtoje, St. Hedwig-Stift, rugpiūčio 12 d. mirė Jonas Černiauskas, gimęs 1907.III.22 Kaune. Palaidotas rugpiūčio 15 d.

JAUNIMO LAPELIS PRIE „AUŠROS VARTŲ"

Hamburgo lietuvių jaunimas ketina leisti lapelį prie „Aušros vartų", Hamburgo lietuvių informacinio lapelio, vokiečių kalba.

Tas pirmas lapelis pasirodys Tautos šventės proga.

DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Spalio 18-19 dienomis Vasario 16 gimnazijoje susirinks apylinkių pirmininkai ir jų pavaduotojai, tarybos nariai, kraštų įgaliotiniai, lituanistinių mokyklų mokytojai, Jaunimo sąjungos atstovai, moterų klubo federacijos atstovės, katalikų ir evangelikų sielovadų atstovai bei visų kitų organizacijų vadovai ar jų įgaliotiniai.

Numatoma gana plati darbo programa ir pranešimas: „Bendruomenės padėtis ir ateitis".

APLANKĖ TĖVELIUS

Savo tėvus Magdaleną ir Vaitiekų Fedaravičius aplankė sūnus Evaristas Fedaras iš Winnipego (Manitoba, Kanada). Šis geras sūnus bemaž kasmet aplanko savo tėvelius ir iškelia jiems vaišes, sukviečia į jas lietuvius ir vokiečius ir gražiai pavaišina. Netrūksta čia reikšmingų kalbų ir gražių dainų.

Šiemet svečiams atlaikė visiems lietuviams Šv. Mišias vietos vienuolis Pater Kaiser. Šv. Mišių metų tikintieji giedojo lietuviškai. Vaišių metu kalbėjo vietos kleb. kun. Bong, girininkas A. Požela, P. Kazirskis, Algis Šaltys ir pats šeimininkas Evaristas Fedaras. Kun. V. Šarka tolimoje kelionėje taip išvargo, kad turėjo pakeliui ilsėtis ir atvyko pavėlavęs.

Visi puotos dalyviai tokiomis iškilmėmis buvo patenkinti ir reiškė padėką sumaniam ir gabiam sūnui, kuris visada ir visur gerbia savo senus ligotus tėvelius.

Šveicarija

MALDININKŲ KELIONĖS Į ENSIEDELN IR SACHSELN ŠVEICARIJOJE

Rugpiūčio 23 d. ir 24 d. į šias dvi žinomas maldos šventoves atvyko iš kun. A. Bungos Bad Woerishofeno ir dviejų kitų parapijų Vokietijoje daugiau kaip 100 maldininkų kartu su kardinolu A. Samoré iš Romos ir mūsų vyskupu dr. A. Deksniu, dalyvaujant ir kitiems kunigams. Į maldos dienas įsijungė ir būrelis Šveicarijos lietuvių, tarp jų gausiai atvykusios Ingenbohlio vienuolyno seselės.

Iniciatoriaus kun. Bungos rūpesčiu ir pastangomis abi maldininkiškos kelionės, — į Marijos šventovę Einsiedeln ir šveicarų tautos šventojo Bruder Klaus kilimo ir veiklos vietą Sachseln, — buvo gerai paruoštos ir pravestos, palydint giesmėmis, maldomis, susikaupimo ir apmąstymo nuotaika už pavergtą ir kenčiančią, visų pirma, Lietuvos Bažnyčią, meldžiant Mariją ir šv. Bruder Klaus užtarimo persekiojamiems ir kartu primenant vakariečiams jų padėtį, aukojimąsi ir gilų tikėjimą.

Maldininkai atvežė ir paaukojo dvi gražias didžiules votyvines žvakes, apjuostas mūsų trispalvės vėliavos kaspinais su užrašais, prašant stiprybės ir pagalbos persekiojamiesiems.

Iškilmingoje procesijoje nešant žvakę, lydint tautiniais drabužiais lietuvaitei, maldininkai kopė į Einsiedeln bažnyčią, kur žvakę pašventino lietuvių draugas kardinolas Samoré. Maldininkų žvakė pastatyta prie altoriaus.

Su maldininkais atvykęs Augsburgo katedros kanauninkas msgr. Braun, sakydamas pamokslą, išryškino kenčiančios Lietuvos Bažnyčios ir jos sūnų ir dukterų tikėjimą, ryžtą ir auką, kaip krikščioniško didvyriškumo pavyzdį, kartu cituodamas autentiškus Lietuvos tikinčiųjų pasisakymus. Kun. Bunga perskaitė Churo vyskupo dr. J. Vonderach atsiųstą nuoširdų ir maldos intenciją užtariantį sveikinimo raštą.

Suvažiavusiems nuoširdžiai bendraujant, buvo gyvai jaučiamas tamprus ir pagarbus ryšys tarp mūsų tautiečio kun. Bungos ir jo trijų vokiškų parapijų bei gausiai dalyvaujančių draugų dvasininkų.

Baigdami kelionę, maldininkai davė maldos žygio įžadą už pavergtą Lietuvą, kartu pasižadėdami ir kitas parapijas paraginti įsijungti į šį maldos vajų. Pasikeičiant sveikinimais ir padėkos žodžiais su aukštaisiais svečiais, Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės vardu kalbėjo ministeris dr. A. Gerutis.

TRUMANAS SVAJOJO SUNAIKINTI SOV. SĄJUNGĄ IR KINIJĄ

Prez. Harris Trumanas du kartus yra galvojęs paskelbti Sov. Sąjungai ir Kinijai visuotinį karą tada, kai vyko kovos Korėjoje. Tai rodo išlikę jo užrašai, kurie iki šiol niekur nebuvo skelbti.

1952 m. sausio 27 d. jis rašė, kad „tikriausias ėjimas dabar būtų ultimatumas... informuojąs Maskvą, kad mes esame pasiryžę užblokuoti Kinijos pakrantę nuo Korėjos sienos iki Indokinijos" ir kad „jeigu dar toliau būtų kišamasi, tai mes sunaikinsime bet kuriuos uostus ir miestus, kiek tai bus reikalinga mums siekiant savo taikių tikslų".

„Tai reikštų visuotinį karą. Tai reikštų, kad Maskva, St. Petersburgas (Leningradas, Mukdenas, Vladivostokas, Pekinas, Šanchajus, Port Arturas, Dairenas, Odesa, Stalingradas ir kiekvienas Kinijos ir Sov. Sąjungos fabrikas bus sunaikintas".

„Tai yra gautinė proga sovietinei vyriausybei apsispręsti, ar ji nori išlikti, ar ne".

Dar gyvi tebesantieji prez. Trumano kariniai patarėjai ir valstybės departamento pareigūnai sako, kad tokie klausimai niekada nebuvo svarstyti, taigi prezidentas būsiąs tik taip svajojęs.

PAIEŠKOJIMAS

Jonas Grigas, Viktoro sūnus, gimęs 1923 m. Biržuose, pats ar kas žino apie jį prašomi rašyti: Jonas Triška, 83 King St., Taradale Howkes Bay, New Zealand.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — rugsėjo 14 d., 11.15 val., Židinyje,

KETTERINGE — rugsėjo 14 d., 14 val., Šv. Eduarde.

NORTHAMPTONE — rugsėjo 14 d., 18 val., šv. Lauryne, Craven Street.

NOTTINGHAME — rugsėjo 21 d., 11.15 val., Židinyje.

DERBYJE — rugsėjo 21 d., 14 val., Bridge Gate.

WOLVERHAMPTONE — rugsėjo 21 d., 17 val., Šv. Petre - Pauliuje, North St.

ECCLES — rugsėjo 14 d., 12.15 val.

ROCHDALĖJE — rugsėjo 21 d., 12.15 val. St. Patrick's bažn.

BRADFORDE — rugsėjo 7 d., 12.30 val., atsimenant mūsų Tėvynę Lietuvą.

HALIFAXE — rugsėjo 14 d., 1 val. p.p.: Šv. Mišios už Pilikaičių šeimą.

BRADFORDE — rugsėjo 21 d., 12.30 v. — už V. ir E. Ignaičių sielas.